

Міністерство освіти і науки України
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ННІ – Навчально-науковий інститут економіки, управління і бізнесу
ім. Г.Е.Вейнштейна

Кафедра – Фінансів, обліку та аудиту

Ступінь вищої освіти – перший (бакалавр)

Спеціальність – 071 «Облік і оподаткування»

Освітня програма – «Облік і аудит»

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА БАКАЛАВРА

на тему: **«Безготівкові грошові кошти та розрахунки**

ТОВ «ДРУЖБА СВК»: облік та аналіз»

ШИФР КРБ.ФОтаА.1.579-03.5.1

Здобувачки: _____ **Гرابко К.С.**

Керівник: _____ **завідувач кафедри
фінансів, обліку та
аудиту, проф. Купріна Н.М.**

Кваліфікаційна робота допускається до захисту

Рішення кафедри від ” 4 “ червня 2026 р., протокол № 14.

Завідувач кафедри фінансів, обліку

та аудиту

_____ **Наталія КУПРІНА**

ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ННІ – Навчально-науковий інститут економіки, управління
і бізнесу ім. Г.Е.Вейнштейна

Кафедра – Фінансів, обліку та аудиту

Ступінь вищої освіти – перший (бакалавр)

Спеціальність – 071 «Облік і оподаткування»

Освітня програма – «Облік і аудит»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Зав. кафедри фінансів, обліку та аудиту

« ____ » _____ 2025 р.

ЗАВДАННЯ

НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ ЗДОБУВАЧКИ

Грабко Катерини Сергіївни

-
1. Тема роботи: *«Безготівкові грошові кошти та розрахунки
ТОВ «ДРУЖБАСВК»: облік та аналіз»*

Затверджена наказом ОНТУ від 24 жовтня 2025 р. наказ № 579-03

2. Термін здачі здобувачем закінченої роботи *4 червня 2026 р.*
3. Вихідні дані до роботи: *Звітні дані про діяльність підприємства за
два роки.*

-
4. Перелік питань, які потрібно розробити: *Сутність, значення та за-
конодавча база обліку безготівкових грошових коштів та розраху-
нків підприємства. Техніко-економічна характеристика підпри-
ємства, поглиблений аналіз грошових коштів та розрахунків за
два роки на ньому. Організація бухгалтерського обліку на підпри-
ємстві та обліку безготівкових грошових коштів та розрахунків
на ньому. Висновки та пропозиції.*

-
5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових
креслень) *таблиць – 12 , рисунків – 3.*

6. Консультанти по роботі, із зазначенням розділів роботи, що стосуються їх:

Розділ	Консультант (вчене звання, П.І. п-Б)	Підпис, дата	
		Завдання видав	Завдання прийняв

7. Дата видачі завдання **2 лютого 2026 р.**

Керівник _____ Купріна Н.М.

Завдання прийняла до виконання _____ Грабко К.С.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

Назва етапів кваліфікаційної роботи	Термін виконання етапів роботи	Примітка
1. <i>Розробка теоретичного розділу кваліфікаційної роботи</i>	2.02.26 - 10.03.26	
2. <i>Техніко-економічна характеристика підприємства, поглиблений аналіз грошових коштів та розрахунків підприємства за два роки</i>	11.03.26 - 11.04.26	
3. <i>Організація бухгалтерського обліку на підприємстві та обліку за напрямом кваліфікаційної роботи на ньому</i>	12.04.26 - 25.05.26	
4. <i>Оформлення кваліфікаційної роботи</i>	25.05.26 - 4.06.26	

Здобувачка вищої освіти _____ Грабко К.С.

Керівник роботи _____ Купріна Н.М.

Несу відповідальність за ідентичність електронного та друкованого варіантів кваліфікаційної роботи, даю згоду на обробку персональних даних та не заперечую проти розміщення кваліфікаційної роботи на офіційних web-ресурсах ОНТУ.

Підтверджую, що в кваліфікаційній роботі відсутні порушення норм академічної доброчесності.

Здобувачка вищої освіти Грабко К.С. _____

АННОТАЦІЯ

кваліфікаційної роботи на тему: «Безготівкові грошові кошти та розрахунки
ТОВ «ДРУЖБА СВК»: облік та аналіз»

Метою кваліфікаційної роботи є вивчення теоретичних та практичних питань обліку та аналізу безготівкових грошових коштів розрахунків підприємства відповідно до нормативних документів і законодавчих актів, наукових публікацій вчених та практичних публікацій фахівців, та пошуку шляхів вдосконалення їх обліку і аналізу на прикладі ТОВ «ДРУЖБА СВК».

Кваліфікаційна робота складається з трьох розділів: у першому розділі розглядаються теоретичні питання сутності та підходів до класифікації безготівкових грошових коштів та розрахунків підприємства, нормативне забезпечення їх документального оформлення, особливості аналітичного та синтетичного обліку і відображення у фінансовій звітності підприємства. У другому розділі проведено аналіз фінансово-економічних показників діяльності ТОВ «ДРУЖБА СВК» за два роки, аналіз грошових коштів та розрахунків підприємства, оцінка ліквідності балансу та оборотності таких активів. У третьому розділі розглядалися особливості організації бухгалтерського обліку та обліку безготівкових грошових коштів та розрахунків в ТОВ «ДРУЖБА СВК», їх відображення у фінансовій звітності підприємства, наведені напрями удосконалення обліку та аналізу з використанням застосування сучасних інструментів системи управління ними.

У висновках до кваліфікаційної роботи сформульовані пропозиції щодо удосконалення обліку та аналізу безготівкових грошових коштів та розрахунків в ТОВ«ДРУЖБА СВК».

Кваліфікаційна робота містить:

текстової частини	– 70
таблиць	– 12
рисунків	– 3
додатків	– 2

ЗМІСТ

ВСТУП.....	6
1. ЗАКОНОДАВЧА БАЗА ТА ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ БЕЗГОТІВКОВИХ ГРОШОВИХ КОШТІВ ТА РОЗРАХУНКІВ НА ПІДПРИЄМСТВІ	10
1.1. Дослідження сутності та класифікації безготівкових грошових коштів та розрахунків підприємства відповідно до публікацій та П(С)БО.....	10
1.2. Нормативно-правове забезпечення документального оформлення обліку безготівкових грошових коштів та розрахунків підприємства.....	23
1.3. Бухгалтерський облік безготівкових грошових коштів та розрахунків на підприємстві.....	30
2. АНАЛІЗ ГРОШОВИХ КОШТІВ ТА РОЗРАХУНКІВ В ТОВ «ДРУЖБА СВК».....	36
2.1. Техніко-економічна характеристика підприємства	36
2.2. Аналіз грошових коштів підприємства.....	42
2.3. Аналіз розрахунків підприємства та їх вплив на ліквідність та оборотність активів підприємства.....	45
3. ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ БЕЗГОТІВКОВИХ ГРОШОВИХ КОШТІВ ТА РОЗРАХУНКІВ В ТОВ «ДРУЖБА СВК».....	49
3.1. Організація бухгалтерського обліку на підприємстві.....	49
3.2. Фінансовий облік безготівкових грошових коштів та розрахунків підприємства	54
3.3. Удосконалення обліку та аналізу безготівкових грошових коштів та розрахунків підприємства	59
ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ.....	64
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	71
ДОДАТКИ.....	76

ВСТУП

В сучасних умовах цифровізації економіки та стрімкого розвитку фінансових технологій організація безготівкових розрахунків та облік руху безготівкових грошових коштів стає основою життєдіяльності будь-якого підприємства. Ефективне управління безготівковими грошовими коштами безпосередньо впливає на швидкість обороту капіталу, рівень платоспроможності та фінансову безпеку суб'єкта господарювання. В умовах економічної нестабільності, постійних змін у податковому законодавстві та впровадження нових інструментів електронних платежів, під час війни та військових дій в Україні, класичні підходи до обліку та аналізу грошових потоків потребують суттєвого вдосконалення.

Організація бухгалтерського обліку безготівкових розрахунків має забезпечувати не просто фіксацію господарських операцій, а формування оперативної, прозорої та достовірної інформації для прийняття управлінських рішень. Своєю чергою, глибокий економічний аналіз руху безготівкових коштів дає змогу оптимізувати залишки на рахунках, попередити дефіцит ліквідності та збалансувати взаємовідносини з контрагентами і фінансовими інститутами.

Критично важливим аспектом управління безготівковими грошовими коштами та розрахунками є їх класифікація, яка формується відповідно до вимог НП(С)БО та сучасними науковими підходами, й є основою для проведення першого етапу політики управління – економічному аналізу.

Незважаючи на значну кількість наукових праць у цій сфері, питання адаптації обліково-аналітичного забезпечення безготівкових розрахунків до викликів сьогодення (зокрема, використання систем дистанційного банкінгу, електронних грошей та управління комерційними кредитами) залишаються дискусійними. Так, питання сутності, класифікації, обліку та аналізу в управлінні підприємством та фінансового менеджменту безготівкових грошових коштів та розрахунків розглядалися в наукових та практичних працях: О.П. Антонюка, М.Д. Білик, І.О. Бланка, Ф.Ф. Бутинця, О.В. Гончаренко, А.Г. Загороднього,

З.В.Задорожного, Я.Д. Крупкі, Н.М. Купріної, О.В. Лишиленка, В.М. Мельник, О.Г. Лищенко, В.О.Мец, Є.В.Мниха, Л.В.Нападовської, В.І.Новікова, Стельмащук О.О., Т.М. Ступницької, Д. Стоуна, Т.О., Д.В. Хорна, Ю.С. Цал-Цалко, А.В.Череп, Л.М.Чернелевського, М.Г. Чумаченка та інших дослідників. Необхідність оптимізації безготівкових грошових потоків конкретного підприємства та підвищення ефективності його розрахункових операцій, дослідження аспектів й удосконалення обліку та аналізу зумовили вибір теми кваліфікаційної роботи, її цільову спрямованість та практичну значущість.

Метою кваліфікаційної роботи є вивчення теоретичних та практичних питань обліку та аналізу безготівкових грошових коштів розрахунків підприємства відповідно до нормативних документів і законодавчих актів, наукових публікацій вчених та практичних публікацій фахівців, та пошуку шляхів вдосконалення їх обліку і аналізу на прикладі ТОВ «ДРУЖБА СВК».

Задачами дослідження в кваліфікаційної роботи бакалавра є:

- визначення сутності економічних категорій «безготівкові грошові кошти», «безготівкові розрахунки» та їх класифікації;
- аналіз нормативного забезпечення документального оформлення та бухгалтерського обліку безготівкових грошових коштів та розрахунків відповідно до НП(С)БО, нормативних і законодавчих актів;
- дослідження особливостей ведення бухгалтерського обліку безготівкових грошових коштів та розрахунків підприємства;
- аналіз основних фінансово-економічних показників діяльності підприємства;
- аналіз грошових коштів та розрахунків підприємства та формування пропозицій щодо покращення фінансового стану та ліквідності активів;
- визначення особливостей організації бухгалтерського обліку на підприємстві та обліку безготівкових розрахунків на підприємстві, відображення такої інформації у фінансовій звітності;
- розробка напрямів удосконалення ведення обліку та аналізу безготівкових

грошових коштів та розрахунків підприємства в сучасних умовах господарювання.

Об'єктом дослідження в кваліфікаційній роботі бакалавра є безготівкові грошові кошти та розрахунки підприємства, а предметом дослідження – облік та аналіз безготівкових грошових коштів та розрахунків підприємства.

Методологічну основу кваліфікаційної роботи бакалавра становить комплекс загальнонаукових та спеціальних методів дослідження, застосування яких дозволило реалізувати поставлену мету та розв'язати визначені завдання. Зокрема, у процесі роботи використано: методи аналізу та синтезу, класифікації, системного аналізу, групування та деталізації – для вивчення теоретичних засад дослідження; методи абсолютних, відносних величин та порівняння, вертикальний, горизонтальний і коефіцієнтний аналіз – для оцінки фінансово-економічного стану суб'єкта господарювання; а також графічний метод – для наочного відображення отриманих результатів.

Інформаційною базою дослідження слугували законодавчі та нормативно-правові акти України, чинні стандарти бухгалтерського обліку, монографічні видання, наукові публікації, підручники, навчальні посібники та профільні інформаційні ресурси. Практична частина роботи ґрунтується на матеріалах фінансової, статистичної та внутрішньої звітності, а також на первинних документах і реєстрах бухгалтерського обліку з безготівкових грошових коштів та розрахунків ТОВ «ДРУЖБА СВК» – підприємства агропромислового виробництва, що підтверджує практичну значущість одержаних результатів.

Практичні результати та теоретичні положення кваліфікаційної роботи пройшли апробацію, що підтверджується такими матеріалами:

1. Доповідались на студентській науковій конференції здобувачів освіти Одеського національного технологічного університету (ОНТУ) на засіданні секції кафедри фінансів, обліку та аудиту (24–27 березня 2026 р.).

2. Публікацією тез доповідей (у співавторстві) у збірнику матеріалів VIII Всеукраїнської студентської науково-практичної конференції «Актуальні аспекти

соціально-економічного розвитку України: погляд молоді» (16–17 квітня 2026 р.) [11].

3. Обговоренням та апробацією на наукових колоквиумах у межах досліджень наукової школи «Забезпечення конкурентоспроможності та ефективності функціонування національної економіки та її суб'єктів» кафедри фінансів, обліку та аудиту ОНТУ за темами: «Сучасні теоретичні та практичні аспекти обліку, аналізу та аудиту в системі управління національної економіки та її суб'єктів» (17 жовтня 2025 р., витяг з протоколу №4 від 31.10.2025 р., Додаток А); «Дослідження сучасних аспектів та інструментів: фінансів, банкінгу, фінансового обліку, аналізу та аудиту в системі управління діяльністю суб'єктів національної економіки» (17 квітня 2026 р., витяг з протоколу №12 від 23.04.2026 р., Додаток Б).

1. ЗАКОНОДАВЧА БАЗА ТА ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ БЕЗГОТІВКОВИХ ГРОШОВИХ КОШТІВ ТА РОЗРАХУНКІВ ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Дослідження сутності та класифікації безготівкових грошових коштів та розрахунків підприємства

У сучасній економічній науці та практиці економічна категорія «безготівкові грошові кошти» розглядається як багатоаспектна система, дослідження якої потребує комплексного підходу.

Так, залежно від цільової спрямованості обліково-аналітичного процесу, науковці трактують цю дефініцію з позицій фінансового обліку, управлінського обліку та економічного аналізу.

1. Фінансово-обліковий аспект: з погляду фінансового обліку, безготівкові грошові кошти є найбільш ліквідною категорією активів підприємства, що зберігаються на рахунках у банках і можуть бути використані для виконання поточних зобов'язань.

Як зазначає Ф.Ф. Бутинець, безготівкові грошові кошти виступають об'єктом суворого регламентованого обліку, рух яких підтверджується виключно банківськими документами, а їх наявність відображає здатність підприємства своєчасно здійснювати розрахунки з бюджетом та контрагентами [12].

У працях О.В. Лишиленка [13] наголошується, що в системі фінансового обліку грошові кошти на рахунках у банках є основою формування інформації для зовнішніх користувачів (балансу та звіту про рух грошових коштів), де вони виступають абсолютним гарантом платоспроможності суб'єкта господарювання.

Н.М. Ткаченко деталізує цю позицію з боку нормативного регулювання, визначаючи безготівкові кошти як законний платіжний засіб, що перебуває в безперервному русі на поточних, валютних та інших рахунках в установах банків і підпорядковується суворим стандартам методології відображення за

дебетом і кредитом рахунку 31 «Рахунки в банках» [14].

2. Управлінсько-обліковий аспект: в управлінському обліку безготівкові грошові кошти трансформуються з пасивного об'єкта реєстрації операцій в активний інструмент стратегічного планування, структурування витрат і контролю внутрішніх грошових потоків.

Так, Л.В. Нападовська у своїх дослідженнях акцентує, що в межах управлінського обліку безготівкові потоки розглядаються через призму центрів відповідальності та бюджетування. Вони є базою для складання бюджету руху грошових коштів (БРГК), оскільки саме безготівкова форма дозволяє здійснювати оперативний поопераційний контроль, лімітування та санкціонування витрат підрозділів підприємства [15].

С.Ф. Голов визначає грошові кошти в управлінському обліку як стратегічний ресурс внутрішнього моніторингу. З цієї позиції безготівкові кошти аналізуються не лише за фактом їх наявності, а як інструмент визначення альтернативної вартості капіталу під час прийняття рішень про інвестування чи надання комерційних кредитів покупцям [16].

3. Аспект економічного аналізу: економічний аналіз розглядає безготівкові грошові кошти як динамічний показник ліквідності, фінансової стійкості та швидкості обороту капіталу підприємства.

Згідно з підходами В. В. Цал-Цалка, безготівкові кошти та розрахунки є головним об'єктом аналізу грошових потоків, де ключове значення має часова вартість грошей. Науковець підкреслює, що економічний аналіз безготівкового обороту спрямований на оцінку чистого грошового потоку, оптимізацію залишків на рахунках (для уникнення збитків від знецінення грошей) та розрахунок коефіцієнтів абсолютної ліквідності, що безпосередньо впливає на оцінку інвестиційної привабливості підприємства [17]. Такий самий підхід для проведення аналізу грошових коштів та ліквідності активів й балансу спостерігається в дослідженнях Антонюка О.П., Ступницької Т.М., Купріної Н.М. [18].

Дослідження національних положень (стандартів) з бухгалтерського

обліку в Україні показало, що окремого Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку під назвою «Безготівкові грошові кошти» в Україні немає. Натомість загальне визначення грошових коштів закріплене у базовому НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 07.02.2013 р. № 73 (зі змінами, станом на 23.12.2025) [2], а правова форма безготівкових розрахунків та коштів регулюється Законом України «Про платіжні послуги», від 30.06.2021 р. №1591-IX (зі змінами та доповненнями) [19], що формує нормативно-правове визначення сутності категорії «безготівкові грошові кошти та розрахунки» в бухгалтерському обліку.

Так, методологічні засади формування інформації про грошові потоки підприємства в національній системі обліку регламентуються Наказами Міністерства фінансів України. Відповідно до п. 3 розділу I Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» (НП(С)БО 1), економічна категорія «грошові кошти (гроші)» дефініюється як сукупність «готівки, коштів на рахунках у банках та депозитів до запитання» [2]. У контексті цього нормативного визначення безготівкова форма грошових коштів представлена саме елементом «кошти на рахунках у банках», що відображає залишок вільних фінансових ресурсів підприємства, які зберігаються в установах банків і можуть бути використані для здійснення поточних операцій або погашення зобов'язань у будь-який момент на вимогу власника [2].

З правової та загальноекономічної точок зору сутність безготівкової форми грошей деталізується у профільному законодавстві, яке безпосередньо впливає на організацію облікового процесу. Згідно зі ст.3 Закону України «Про платіжні послуги», грошові кошти в Україні існують у двох формах [19]:

- готівковій (у формі грошових знаків);
- безготівковій (у формі записів на рахунках).

При цьому закон наголошує, що електронні та цифрові гроші, які дедалі частіше стають об'єктами бухгалтерського обліку сучасних підприємств,

існують виключно в безготівковій формі [19].

Процес руху безготівкових грошових коштів здійснюється через систему безготівкових розрахунків. Відповідно до нормативно-правових актів Національного банку України (НБУ), під безготівковими розрахунками слід розуміти перерахування певної суми коштів з рахунків платників на рахунки отримувачів коштів, а також перерахування банками за дорученням підприємств і фізичних осіб коштів, унесених ними готівкою в касу банку, на рахунки отримувачів коштів [7]. З погляду організації обліку, ці операції виконуються на підставі розрахункових документів (платіжних інструкцій) у паперовій або електронній формі.

У системі Плану рахунків бухгалтерського обліку активи у формі безготівкових грошових коштів підлягають відображенню на синтетичному рахунку 31 «Рахунки в банках», що кореспондує з вимогами Інструкції про застосування Плану рахунків № 291 [8,9]. Зазначений рахунок призначений для узагальнення інформації про наявність і рух грошових коштів, що перебувають на рахунках в установах банків, які відкриті для зберігання коштів і здійснення всіх видів розрахункових, кредитних та касових операцій. Таким чином, у системі НП(С)БО безготівкові грошові кошти трактуються як високоліквідний актив у формі записів на банківських рахунках (рахунок 31), рух якого забезпечує виконання зобов'язань підприємства перед контрагентами без залучення паперових грошових знаків, безпосередньо формуючи показники ліквідності у Звіті про фінансовий стан (Балансі) суб'єкта господарювання [2].

У науковій літературі підходи до класифікації безготівкових грошових коштів та розрахунків можна умовно розділити на три групи: фінансово-обліковий (класичний), управлінський (стратегічний) та аналітичний (ресурсний).

1. *Фінансово-обліковий підхід* (Н. Ткаченко, О. Лишиленко, Л. Сук) [13,14,20]

Ці автори припускають класифікацію, яка чітко корелює з Планом рахунків та вимогами фінансової звітності. Головний критерій тут – місце

зберігання, валюта та правовий статус коштів.

Так, Н.М. Ткаченко класифікує безготівкові кошти за національно-географічною та функціональною ознаками, що безпосередньо впливає на побудову аналітичного обліку [14]:

1. За видом валюти: у національній валюті (гривневі рахунки); в іноземній валюті (валютні рахунки за видами валют).

2. За функціональним призначенням: кошти на поточних рахунках; кошти на спеціальних рахунках у банках (акредитиви, чекові книжки, виставлені векселі); кошти в дорозі (перераховані, але ще не зараховані банком контрагенту).

Інший вчений – О.В. Лишиленко доповнює цю класифікацію ознакою доступності та обмеження у використанні, виділяючи [13]:

1. Вільні безготівкові кошти (поточні рахунки, якими підприємство володіє безперешкодно).

2. Обмежені до використання кошти (заблоковані суми, кошти на рахунках, що перебувають під арештом, або цільові депозити, які не можна зняти до певного терміну).

Л.К. Сук разом із співавторами у питаннях класифікації розрахунків робить акцент на галузевому та суб'єктному критеріях, поділяючи безготівковий оборот за напрямками[20]:

1. Розрахунки з постачальниками та підрядниками.

2. Розрахунки з покупцями та замовниками.

3. Розрахунки з бюджетом та державними цільовими фондами.

4. Розрахунки за фінансовими операціями (кредити, позики).

2. *Комплексний та організаційно-контрольний підхід* (Ф. Бутинець) [12].

Професор Ф.Ф. Бутинець розглядає класифікацію значно ширше – не лише як сукупність цифр на рахунках, а як об'єкт суворого внутрішнього та зовнішнього контролю. Окрім стандартного поділу за валютами та типами рахунків, він класифікує безготівкові розрахунки за формами їх здійснення (інструментами) [12]:

1. Розрахунки платіжними інструкціями (дорученнями).
2. Розрахунки за акредитивами.
3. Розрахунки платіжними вимогами-дорученнями.
4. Розрахунки із застосуванням розрахункових чеків та векселів.
5. Розрахунки з використанням електронних платіжних засобів (корпоративні картки).

3. *Управлінський підхід* (Л. Нападовська, С. Голов) [15,16]: представники школи управлінського обліку відходять від жорстких рамок Плану рахунків і класифікують безготівкові кошти як ресурс, яким потрібно ефективно керувати.

Так, Л.В. Нападовська пропонує класифікувати безготівкові грошові потоки за відношенням до центрів відповідальності [15]:

1. Кошти центрів доходу (надходження від покупців).
2. Кошти центрів витрат (ліміти безготівкових витрат на закупівлю матеріалів, оплату послуг тощо).

За ступенем прогнозованості: повністю контрольовані (регулярні платежі) та випадкові/непередбачувані грошові потоки [15].

С.Ф. Голов класифікує безготівкові кошти за видами діяльності підприємства, що пізніше лягло в основу сучасних положень (стандартів) бухгалтерського обліку для складання звітності [16]:

1. Кошти в операційній діяльності (поточні розрахунки за товари та послуги).
2. Кошти в інвестиційній діяльності (купівля або продаж необоротних активів, цінних паперів).
3. Кошти у фінансовій діяльності (отримання та повернення кредитів, виплата дивідендів).

4. *Аналітичний (ресурсний) підхід* (В. Цал-Цалко [17,36]), таку ж думку підтримують й інші вчені [18, 32-35].

Дослідження показало, що В.В. Цал-Цалко підходить до класифікації з позиції фінансового та економічного аналізу. Головний критерій для нього –

часова вартість грошей, ліквідність та оптимізація. Він класифікує безготівкові кошти як [17,37]:

1. За ступенем ліквідності: абсолютні ліквідні кошти (поточні рахунки) та кошти з умовною ліквідністю (короткострокові депозити, кошти на заблокованих спецрахунках).

2. За характером впливу інфляції: монетарні активи (безготівкові кошти, які втрачають реальну вартість під впливом інфляції, якщо вони лежать без руху).

3. За оптимумом залишку: надлишкові безготівкові кошти (які не беруть участі в обороті й не приносять доходу) та дефіцитні кошти.

Для підсумку проведеного дослідження підходів до класифікації безготівкових грошових коштів сформуємо порівняльну табл. 1.1

Таблиця 1.1 – Порівняльний аналіз класифікації безготівкових грошових коштів у працях провідних вчених*

Автор, джерело	Основний критерій класифікації	Види безготівкових коштів / розрахунків
Н.М. Ткаченко, О.В. Лишиленко Л.К. Сук	Бухгалтерський План рахунків, валюта, ступінь обмеження, суб'єкти розрахунків.	Гривневі/валютні; поточні/спеціальні; кошти в дорозі; вільні/обмежені; за групами контрагентів.
Ф.Ф. Бутинець	Форма документального оформлення та спосіб платежу (контрольний аспект).	Розрахунки платіжними інструкціями, акредитивами, чеками, векселями, корпоративними картками.
Л.В. Нападівська, С.Ф. Голов	Управлінська структура підприємства, види діяльності (бюджетування).	За видами діяльності (операційна, інвестиційна, фінансова); за центрами відповідальності (витрат, доходів).
В.В. Цал-Цалко	Економічна ефективність, ліквідність, часовий фактор (аналітичний аспект).	Абсолютно ліквідні/умовно ліквідні; монетарні/немонетарні; надлишкові/дефіцитні оптимальні залишки.

* Складено автором на основі джерел [12-17,20,36]

Таким чином, дослідження наукових праць показує [12-17,20,36], що якщо представники облікового напрямку (Ткаченко Н.М., Лишиленко О.В., СукЛ.К.) класифікують безготівкові кошти переважно за юридичними ознаками та структурою рахунків 31, то представники управлінського та аналітичного

крила (Бутинець Ф.Ф., Нападівська Л.В., Голов С.Ф., Цал-Цалко В.В.) розглядають їх як динамічний інструмент оптимізації грошових потоків і підвищення платоспроможності підприємства.

Аналіз публікацій провідних українських науковців з бухгалтерського обліку та економічного аналізу в Україні, дозволив систематизувати та визначення економічної категорії «безготівкові розрахунки», як процес і правову форму руху коштів [12-17,20,36].

Так, у системі обліково-аналітичного забезпечення підприємства категорія «безготівкові розрахунки» є базовою підсистемою, що обслуговує господарський оборот. Дослідження праць провідних українських фахівців у сфері обліку, аудиту та аналізу дозволяє систематизувати підходи до трактування сутності цієї дефініції та її класифікаційної структури за кількома ключовими напрямками [13-14,20,23-26]:

1. Визначення сутності категорії «безготівкові розрахунки».

Представники класичної школи фінансового обліку розглядають безготівкові розрахунки через призму документообігу та суворого дотримання банківського законодавства [13-14,20,23-26].

Так, Н.М. Ткаченко визначає безготівкові розрахунки як врегульовані законодавством грошові зобов'язання, що виникають між підприємствами та іншими суб'єктами господарювання, і здійснюються шляхом перерахування коштів з рахунку платника на рахунок одержувача без участі готівкових знаків [14].

О.В. Лишиленко доповнює це визначення, наголошуючи на посередницькій ролі банківської системи. Автор зазначає, що безготівкові розрахунки — це система безготівкового грошового обороту, за якої банк виступає головним операційним посередником і гарантом законності виконання платіжних інструкцій контрагентів [13].

Л.К. Сук та П.Л. Сук трактують зазначену категорію як юридично зафіксований процес безготівкового погашення взаємних зобов'язань суб'єктів

ринку, який є основою для формування більшої частини дебіторської та кредиторської заборгованості підприємства [20].

Вчені, які спеціалізуються на управлінському обліку та економічному аналізі, розглядають безготівкові розрахунки ширше – як інструмент оптимізації капіталу [12,15,28,30]:

Ф.Ф. Бутинець зазначає, що безготівкові розрахунки – це не просто механічне перерахування цифрових записів на рахунках, а «складна організаційно-контрольна система, яка відображає стадії кругообігу засобів підприємства, забезпечує швидкість реалізації продукції та є головним об'єктом внутрішньогосподарського контролю» (аудиту) [12].

Л.В. Нападовська визначає безготівкові розрахунки як «інформаційний та операційний інструмент реалізації фінансової стратегії підприємства», оскільки саме безготівкова форма дозволяє здійснювати превентивний (попередній) контроль за цільовим використанням коштів у розрізі центрів відповідальності [15].

З позиції С.Ф. Голова, безготівкові розрахунки виступають «інтегрованим процесом генерування та розподілу грошових потоків за видами діяльності», де кожен платіж має оцінюватися з погляду його впливу на альтернативну вартість капіталу та прибутковість [16].

В.В. Цал-Цалко розглядає безготівкові розрахунки як «часовий процес руху грошової форми вартості, ефективність якого визначається швидкістю документообігу, часом перебування коштів у дорозі та мінімізацією трансакційних витрат підприємства при взаємодії з фінансовим ринком» [17].

2. Класифікація безготівкових розрахунків у наукових та практичних публікаціях.

Аналіз праць зазначених авторів дозволяє виділити єдину інтегровану класифікаційну матрицю безготівкових розрахунків за основними ознаками, які вони досліджують [12,13,14,15,16,17,20,36]:

1. За формами (інструментами) здійснення платежу (Ф.Ф. Бутинець, Н.М. Ткаченко) [12,14].:

- розрахунки платіжними інструкціями (дорученнями);
- розрахунки за акредитивами (забезпечують найвищий рівень гарантії для продавця);
- розрахунки чеками та векселями;
- розрахунки із застосуванням електронних платіжних засобів (корпоративні картки, системи дистанційного банкінгу).

2. За просторовою ознакою та валютним регулюванням (О.В.Лишиленко) [13]:

- внутрішньодержавні розрахунки (здійснюються в національній валюті через СЕП НБУ);
- зовнішньоекономічні (міжнародні) розрахунки (в іноземній валюті із залученням кореспондентських рахунків іноземних банків та системи SWIFT).

3. За напрямками руху грошових потоків та суб'єктами (Л.К. Сук) [20]:

- розрахунки з постачальниками та підрядниками (вихідні потоки);
- розрахунки з покупцями та замовниками (вхідні потоки);
- розрахунки з фінансово-кредитними установами (сплата відсотків, погашення позик);
- розрахунки з бюджетом та державними цільовими фондами (податкові платежі).

4. За ступенем прогнозованості та відношенням до бюджету (Л.В.Нападовська) [15]:

- планові (бюджетовані) розрахунки — платежі, які зафіксовані в платіжному календарі;
- позапланові (екстрені) розрахунки — викликані форс-мажорними обставинами або штрафними санкціями контрагентів.

5. За видами діяльності суб'єкта господарювання (С.Ф. Голов, В.В. Цалко) [16,17,36]:

- розрахунки за операційною діяльністю (забезпечують поточний виробничий процес);

- розрахунки за інвестиційною діяльністю (пов'язані з капітальними інвестиціями та необоротними активами);
- розрахунки за фінансовою діяльністю (спрямовані на зміну розміру та структури власного й позичкового капіталу).

Для більш детального аналізу сутності та класифікації безготівкових грошових коштів та розрахунків необхідно проаналізувати нормативно-правове забезпечення організації їх бухгалтерського обліку.

1.2. Нормативно-правове забезпечення документального оформлення обліку безготівкових грошових коштів та розрахунків підприємства

Порядок відкриття банківських рахунків юридичним особам (резидентам) є початковим етапом організації системи безготівкових розрахунків суб'єкта господарювання. В Україні цей процес чітко регламентується Інструкцією «Про порядок відкриття і закриття рахунків клієнтів банків та кореспондентських рахунків банків – резидентів і нерезидентів», затвердженою Постановою Правління НБУ від 12.11.2003 р. № 492 (у редакції Постанови Правління НБУ від 01.04.2019 р. №56 зі змінами) [6].

Згідно з положеннями Інструкції №492 [6], підставою для відкриття будь-якого рахунку є укладення договору банківського рахунку між банком та суб'єктом господарювання, що здійснюється лише після проведення банком належної перевірки, ідентифікації та верифікації клієнта відповідно до законодавства про фінансовий моніторинг.

1. Етапи відкриття поточного рахунку юридичній особі [6].

Процедура відкриття рахунку підприємству передбачає виконання таких послідовних кроків [6]:

- подання заяви та пакета документів: уповноважена особа підприємства подає до обраної фінансової установи заяву про відкриття рахунку, встановленого банком зразка;

– ідентифікація та верифікація: банк здійснює перевірку установчих документів (Статуту) та відомостей з Єдиного державного реєстру (ЄДР) для підтвердження правосуб'єктності юридичної особи та повноважень її представників;

– оформлення переліку осіб, які мають право розпоряджатися рахунком: педакція Постанови №56 [6] скасувала застарілу вимогу щодо обов'язкового подання нотаріально засвідченої «Картки із зразками підписів та відбитком печатки», але подається Перелік осіб, які мають право розпоряджатися рахунком, підписи яких засвідчуються уповноваженим працівником банку, а використання печатки підприємством є добровільним;

– укладення договору та відкриття рахунку: після перевірки документів сторони підписують договір банківського рахунку, а банк присвоює рахунку унікальний номер у міжнародному форматі IBAN (International Bank Account Number).

2. Пакет документів для відкриття рахунку підприємству-резиденту [6].

Відповідно до Розділу II Інструкції №492, для відкриття першого поточного рахунку юридична особа-резидент має надати [6]:

2.1. Заяву про відкриття поточного рахунку, підписану керівником або уповноваженою особою.

2.2. Копію установчого документа (Статуту / Засновницького договору), крім юридичних осіб, які діють на підставі модельного статуту або чий документи розміщені на порталі електронних сервісів.

2.3. Перелік осіб, які відповідно до законодавства та установчих документів мають право розпоряджатися рахунком (із зазначенням їхніх ПІБ та посад).

2.4. Документи, що підтверджують повноваження осіб, включених до Переліку (накази про призначення, протоколи зборів засновників, довіреності).

2.5. Паспорти (або інші документи, що посвідчують особу) та реєстраційні номери облікових карток платників податків (РНОКПП) осіб, які мають право підпису.

3. Особливості використання рахунків та повідомлення контролюючих органів [6].

Суттєвою вимогою Інструкції №492 є чітке розмежування рахунків[6]: підприємствам суворо заборонено використовувати поточні рахунки фізичних осіб (їхніх працівників або засновників), відкриті для власних потреб, для проведення операцій, пов'язаних із підприємницькою діяльністю [6, 19].

Завершальним правовим етапом відкриття рахунку є обов'язок банку надіслати повідомлення до контролюючого органу (Державної податкової служби України) про відкриття рахунку суб'єкта господарювання у день відкриття. Підприємство має право здійснювати видаткові операції за рахунком лише після отримання банком повідомлення-підтвердження від ДПС про взяття рахунку на облік [6, 19].

Основним нормативним актом, що визначає правила, форми та стандарти документування руху безготівкових коштів, є Інструкція «Про безготівкові розрахунки в національній валюті користувачів платіжних послуг», затверджена постановою Правління Національного банку України від 29.07.2022 р. № 163 (з урахуванням змін та доповнень, внесених станом на 2026 рік) [7].

Так, організація системи безготівкових розрахунків на вітчизняних підприємствах потребує суворого дотримання нормативно-правового регламенту документообігу [7]. Відповідно до положень Інструкції №163, безготівкові розрахунки здійснюються за допомогою платіжних інструментів на підставі платіжних інструкцій. За своєю економіко-правовою суттю платіжна інструкція є розпорядженням ініціатора (підприємства-платника або стягувача) надавачу платіжних послуг (банку) про перерахування визначеної суми коштів з рахунку платника на рахунок отримувача [7].

Розвиток національної платіжної інфраструктури та реформування фінансового сектору зумовили трансформацію форм безготівкових розрахунків суб'єктів господарювання. Відповідно до чинного законодавства України, вибір форми розрахунків регулюється виключно договором між суб'єктами

господарювання (контрагентами), які несуть відповідальність за дотримання встановлених правил документообігу та строків укладених угод [7,19].

Сучасна облікова практика, згідно з вимогами НБУ, виділяє кілька ключових форм безготівкових розрахунків, кожна з яких оформлюється відповідним типом платіжного документа [7,19].

Основними формами безготівкових розрахунків, які застосовуються в господарській практиці підприємств України, є такі [7,19]:

1. *Розрахунки платіжними інструкціями (дорученнями)* [7,19]: найбільш поширена форма, за якої ініціатором платежу виступає безпосередньо підприємство-платник. Застосовується для оплати отриманих товарів, робіт чи послуг постачальникам, а також для перерахування податків, зборів та обов'язкових платежів до бюджету.

Це найпопулярніша форма безготівкових розрахунків в Україні (охоплює понад 85% усього корпоративного грошового обігу) [7,13].

Сутність: Клієнт (платник) дає розпорядження власному банку перерахувати певну суму зі свого рахунку на рахунок отримувача (постачальника, бюджету тощо) [7].

Характеристика: Форма є ініціативною (грошові кошти рухаються від платника). Вона є максимально простою в оформленні, має низьку вартість банківської комісії та ідеально підходить для розрахунків за умов передоплати, сплати податків або після фактичного отримання ТМЦ (товарно-матеріальних цінностей). Основний мінус для постачальника – відсутність гарантії, що покупець відправить платіж вчасно за умови післяплати [7].

2. *Розрахунки за акредитивами* [7,19]: складна форма документованого безготівкового розрахунку, яка мінімізує ризики невиконання умов договору. Оформлюється заявою на відкриття акредитива, за якою банк-емітент зобов'язується здійснити платіж постачальнику (бенефіціару) лише після надання останнім документів (накладних, актів, митних декларацій), що підтверджують факт відвантаження продукції.

Сутність: це умовне грошове зобов'язання банку, що приймається ним за дорученням покупця. Банк зобов'язується виплатити кошти продавцю лише після того, як той надасть документи, що підтверджують виконання умов договору (наприклад, відвантаження товару чи надання послуг) [7].

Характеристика: акредитив є формою розрахунків з високим рівнем безпеки. Він повністю захищає інтереси обох сторін: покупець упевнений, що гроші не підуть без відвантаження товару, а продавець знає, що банк гарантує оплату відразу після надання документів. Головні недоліки – висока вартість банківського обслуговування (комісії) та складний паперовий або електронний документообіг. Найчастіше застосовується у великих контрактах або зовнішньоекономічній діяльності (ЗЕД) [7].

3. *Розрахунки на підставі платіжних інструкцій стягувача (примусове стягнення)* [7,19]: застосовуються у випадках, передбачених законодавством (наприклад, за рішенням суду або органів ДПС). Ініціатором платежу виступає уповноважений державний орган (стягувач), який подає інструкцію на примусове списання коштів з рахунку підприємства-боржника без його безпосередньої згоди.

Для забезпечення законності та можливості автоматизованої обробки інформації в банківській системі, кожна платіжна інструкція (незалежно від способу її подання – у паперовій чи електронній формі) має містити чітко визначений перелік обов'язкових реквізитів. Відповідно до Розділу II Інструкції №163, до них належать [7]:

1. Назва документа (платіжна інструкція).
2. Дата складання та номер документа.
3. Найменування, унікальний код за ЄДРПОУ платника та отримувача коштів.
4. Номери рахунків платника та отримувача у міжнародному форматі IBAN.
5. Найменування надавачів платіжних послуг (банків) обох сторін.
6. Сума платежу (цифрами та словами).

7. Призначення платежу – критично важливий для бухгалтерського обліку реквізит, у якому обов'язково зазначається зміст господарської операції, назва та номери первинних документів (договорів, рахунків-фактур, товарно-транспортних накладних), а також наявність або відсутність ПДВ.

4.Електронний документообіг та підтвердження операцій [7,19]: у сучасних умовах цифровізації бізнесу більшість підприємств здійснює документальне оформлення безготівкових розрахунків в електронному вигляді за допомогою систем дистанційного обслуговування (інтернет-банкінг, «Клієнт-Банк»). Електронна платіжна інструкція має таку ж юридичну силу, як і паперова, за умови накладання електронного підпису (ЕЦП / КЕП) осіб, уповноважених розпоряджатися рахунком підприємства [7,19].

Основним документом, який підтверджує факт здійснення безготівкового розрахунку та слугує первинним документом для бухгалтерських записів (за дебетом або кредитом рахунку 31 «Рахунки в банках»), є виписка банку. Виписка містить відомості про початковий залишок коштів на рахунку, перелік усіх проведених операцій за день із посиланням на номери платіжних інструкцій контрагентів, а також кінцевий залишок грошових коштів [7,13].

Сутність: розрахунки з використанням корпоративних платіжних карток (або їх цифрових аналогів у смартфонах), що прив'язані до поточного рахунку підприємства [19].

Характеристика: це сучасна, мобільна форма безготівкового обігу. Вона дозволяє довіреним особам підприємства оперативно оплачувати господарські, комерційні або представницькі витрати, здійснювати розрахунки за відрядженнями як всередині країни, так і за кордоном без додаткового відкриття валютних рахунків (відбувається автоматична конвертація) [7,19].

5.Розрахунки платіжними чеками[7,19]:

– сутність: Розрахунки з використанням документів установленої форми (чеків), які містять безумовне розпорядження чекодавця банку здійснити виплату зазначеної в чеку суми чекотримачу за рахунок коштів, що заброньовані на спеціальному рахунку [7];

– характеристика: Наразі у сфері розрахунків між юридичними особами в Україні ця форма використовується вкрай рідко, оскільки її майже повністю витіснив корпоративний інтернет-банкінг.

б. Розрахунки із застосуванням комерційних векселів[21]:

– сутність: розрахунки, за яких як платіжний інструмент або засіб відстрочки платежу використовується безумовне письмове боргове зобов'язання встановленої форми (простий або переказний вексель);

– характеристика: вексельна форма поєднує в собі функцію розрахункового засобу та інструменту комерційного кредитування. Вона дозволяє покупцеві отримати товар без миттєвої сплати грошей, а продавцеві — мати юридично сильний документ, який можна продати іншому банку (врахувати вексель) для отримання «живих» грошей до настання строку платежу. Вимагає суворого дотримання специфічного вексельного законодавства [21].

Проведене дослідження сутності та класифікації форм безготівкових розрахунків підприємства відповідно до нормативних документів Національного банку України дозволило систематизувати результати аналізу в табл. 1.2.

Таблиця 1.2 – Форми безготівкових розрахунків на підприємстві відповідно до нормативних документів*

Форма розрахунків	Підстава (документ)	Рівень безпеки для продавця	Основна сфера застосування
1.Платіжна інструкція	Платіжна інструкція платника	Середній (ризик післяплати)	Поточні розрахунки, передоплата, податки
2.Акредитив	Заява на акредитив, документи ЗЕД	Найвищий (гарантія банку)	Великі контракти, міжнародна торгівля
3.Вексельна форма	Простий або переказний вексель	Вище середнього (юридична сила)	Розрахунки з відстрочкою платежу
3.ЕПЗ (Корпоративна картка)	Електронний чек, сліп, виписка	Високий (моментальний платіж)	Малі господарські витрати, відрядження

*Складено автором на основі джерел [7,19,21]

Таким чином, кожна з форм безготівкових розрахунків має свої переваги та недоліки. Вибір конкретного інструменту залежить від ступеня довіри між

контрагентами, масштабів угоди та стратегії підприємства щодо мінімізації фінансових ризиків, де найбільш збалансованими та масовими залишаються розрахунки за допомогою стандартних платіжних інструкцій.

1.3. Бухгалтерський облік безготівкових грошових коштів та розрахунків на підприємстві

У ході дослідження нормативно-правового забезпечення бухгалтерського обліку в кваліфікаційної роботі встановлено, що базовим аналітичним регістром, який підтверджує рух безготівкових грошових коштів на рахунках підприємства та слугує підставою для здійснення бухгалтерських записів, є виписка банку [7,19].

Оскільки банківська виписка є копією особового рахунку підприємства, відкритого у фінансовій установі, вона має подвійну економічну природу: для банку кошти підприємства є зобов'язанням (кредитом), а для самого підприємства – активом (дебетом). Відповідно, зарахування коштів відображається у виписці за кредитом банку, а списання – за дебетом, що вимагає від бухгалтерської служби дзеркального відображення в системі власного обліку (дебет рахунку 31 – надходження, кредит – вибуття) [20, с.142].

Технологічний процес обробки банківських виписок у бухгалтерії суб'єкта господарювання складається з кількох послідовних етапів, які можна представити у вигляді процедурної схеми [19,20]:

1. Отримання та верифікація виписки: щоденно та оперативно.

Завантаження виписки в електронній формі через системи дистанційного обслуговування (інтернет-банкінг, Клієнт-Банк) або інтегровані модулі API безпосередньо в облікову систему (наприклад, система BAS). Візуальна перевірка наявності всіх обов'язкових реквізитів, відповідності початкового сальдо кінцевому залишку за попередній операційний день [19,20].

2. Контроль виправдальних документів: етап звірки.

Перевірка відповідності кожної суми у виписці доданим первинним документам, що стали підставою для транзакції: платіжним інструкціям, меморіальним ордерам, акредитивам, квитанціям тощо [7]. Особлива увага приділяється перевірці цільового призначення платежу, зазначеного у реквізитах [20].

3. Бухгалтерське кодування (котирування): аналітичний розподіл.

Проставлення на полях паперової виписки або у відповідних електронних полях інтерфейсу облікової програми кодів кореспондуючих рахунків (наприклад, Дт 311 – Кт 361 при отриманні оплати від покупця; Дт 631– Кт 311 при розрахунках з постачальниками та підрядниками). На цьому ж етапі відбувається ідентифікація контрагентів за кодами ЄДРПОУ / ППН та прив'язка платежів до конкретних договорів чи рахунків-фактур (інвойсів) [7, 20].

4. Реєстрація в облікових реєстрах: узагальнення даних.

Проведення електронних документів в обліковій системі: обороти за виписками банку автоматично або напівавтоматично накопичуються в Журналі №1 та Відомості № 1.2 (або №1.3 в залежності від валюти рахунку при журнально-ордерній формі), які є реєстрами журнально-ордерної форми обліку безготівкових коштів [20, с. 145].

За наявності розбіжностей між даними виписки банку та доданими до неї виправдальними документами (або у разі виявлення помилково списаних чи зарахованих сум), бухгалтер не має права самостійно змінювати суми у виписці. Такі кошти тимчасово відносяться на субрахунок 374 «Розрахунки за претензіями» із негайним направленням банку офіційного повідомлення (рекламації) для з'ясування причин помилки [7; 20, с. 148].

Після завершення звітного місяця дані Журналу №1, сформовані на основі щоденної обробки банківських виписок, звіряються з кінцевими залишками на рахунках і переносяться до Головної книги підприємства.

Згідно з Інструкцією про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, для відображення інформації про наявність, рух та цільове

використання безготівкових фінансових ресурсів, які зберігаються на банківських рахунках і можуть бути залучені до поточного обороту, передбачено активний синтетичний рахунок 31 «Рахунки в банках» [8].

Для забезпечення деталізації облікового процесу та формування показників фінансової звітності до рахунку 31 відкриваються такі субрахунки [8, 9]:

- 311 «Поточні рахунки в національній валюті»;
- 312 «Поточні рахунки в іноземній валюті»;
- 313 «Інші рахунки в банку в національній валюті»;
- 314 «Інші рахунки в банку в іноземній валюті»;
- 315 «Спеціальні рахунки в національній валюті»;
- 316 «Спеціальні рахунки в іноземній валюті».

Так, за дебетом рахунку 31 узагальнюються дані про надходження безготівкових коштів від усіх видів діяльності підприємства, а за кредитом – відображається їх списання (перерахування) для виконання зобов'язань. Субрахунки 312 та 314 застосовуються для накопичення інформації про рух грошових коштів у різних іноземних валютах. На субрахунку 315 здійснюється облік коштів, що перебувають у системі електронного адміністрування ПДВ (відкритих у Державній казначейській службі України), а також на інших цільових рахунках. Субрахунок 316 призначений для моніторингу та обліку валютних надходжень, які підлягають додатковому фінансовому контролю або обов'язковому розподілу (продажу) згідно з вимогами чинного законодавства [8, 13].

Типову кореспонденцію рахунків за дебетовими операціями (надходження коштів на рахунки підприємства) систематизовано у табл. 1.3.

Господарські операції, що пов'язані зі списанням та вибуттям безготівкових фінансових ресурсів з рахунків суб'єкта господарювання, наведено у табл. 1.4.

Таблиця 1.3 – Типова кореспонденція рахунків з відображення надходження безготівкових коштів (за дебетом рахунку 31)*

Зміст операції	Кореспонденція	
	Д-т	К-т
1. Оприбутковано на банківський рахунок готівкову виручку з каси.	31	30
2. Зараховано кошти в рахунок погашення довгострокової дебіторської заборгованості.	31	16
3. Надійшла оплата від покупців та замовників за відвантажену продукцію (роботи, послуги).	31	36
4. Відображено безвідплатне отримання безготівкових грошових коштів.	31	42
5. Отримано кошти від повторного продажу акцій власної емісії.	31	45
6. Зараховано кошти цільового фінансування із зовнішніх джерел на капітальне будівництво.	31	48
7. Отримано довгостроковий кредит банку на поточний рахунок.	31	50
8. Надійшли кошти фінансової допомоги на основі повернення.	31	55
9. Зараховано суму короткострокового банківського кредиту.	31	60
10. Отримано грошові кошти від постачальника у вигляді доплати (коригування).	31	63
11. Відображено повернення надміру сплачених податків і зборів з бюджету.	31	64
12. Надійшли кошти від фондів соціального страхування (фінансування лікарняних тощо).	31	65
13. Отримано безготівкові кошти в рахунок доходів майбутніх періодів.	31	69
14. Оприбутковано виручку від реалізації за касовим методом.	31	70
15. Зараховано кошти від продажу виробничих запасів та МШП.	31	71
16. Надійшов дохід від участі в спільній діяльності.	31	72
17. Зараховано дивіденди від фінансових інвестицій.	31	73
18. Надійшли грошові кошти від відчуження (реалізації) основних засобів	31	74

* Складено на підставі джерел [12,13]

Таблиця 1.4 – Типова кореспонденція рахунків з відображення вибуття безготівкових коштів (за кредитом рахунку 31)*

Зміст операції	Кореспонденція	
	Д-т	К-т
1. Перераховано кошти на придбання довгострокових фінансових інвестицій.	14	31
2. Сплачено підряднику за виконання монтажних робіт щодо основних засобів.	15	31
3. Перераховано безготівкові кошти в рахунок погашення зобов'язань перед дебіторами.	36	31
4. Сплачено стороннім організаціям за виправлення технічного браку.	24	31

Зміст операції	Кореспонденція	
	Д-т	К-т
5.Отримано готівку з банку для оприбуткування в касу підприємства.	30	31
6.Перераховано кошти для здійснення операцій з купівлі іноземної валюти.	33	31
7.Повернуто суму попередньої оплати покупцям (авансу) у зв'язку зі зміною умов договору.	36	31
8.Сплачено аванс (попередня оплата) постачальникам за матеріальні цінності.	37	31
9.Проведено передплату на періодичні видання (газети, журнали).	39	31
10.Перераховано кошти на викуп власних акцій у акціонерів.	45	31
11.Списано кошти за рахунок раніше сформованого забезпечення (резерву) майбутніх витрат.	47	31
12.Повернуто невикористані суми цільового фінансування.	48	31
13.Здійснено платіж на погашення тіла довгострокового банківського кредиту.	50	31
14.Сплачено заборгованість за раніше виданим довгостроковим векселем.	51	31
15.Перераховано кошти на погашення зобов'язань за облігаційною позикою.	52	31
16.Погашено поточну частину довгострокових зобов'язань з оренди.	53	31
17.Списано кошти в рахунок погашення інших довгострокових зобов'язань перед кредиторами.	55	31
18.Погашено короткостроковий кредит банку.	60	31
19.Оплачено короткостроковий вексель, пред'явлений до платежу.	62	31
20.Перераховано оплату постачальникам за отримані товари й послуги.	63	31
21.Перераховано податки, збори та обов'язкові платежі до бюджету.	64	31
22.Перераховано єдиний внесок та інші збори до фондів соціального страхування.	65	31

* Складено на підставі джерел [56, с. 502]

Синтетичний облік та узагальнення інформації про наявність і рух готівкових коштів, а також грошових документів (поштових марок, сплачених путівок тощо) здійснюється у Журналі №1 та відповідних відомостях (1.1, 1.3) [13]. Визначення кінцевого залишку (сальдо) на кінець звітної періоду у відомостях по дебіту рахунку здійснюється шляхом додавання до початкового сальдо дебетових оборотів за місяць та вирахування суми кредитового обороту. Сформовані залишки в обов'язковому порядку підлягають взаємозвірці з фактичними даними звітів касира для підтвердження їх достовірності. У відомостях до цього Журналу накопичуються дані за дебетом зазначених

рахунків. Записи у реєстри аналітичного та хронологічного обліку вносяться на підставі належним чином оформлених первинних документів (звітів касира, що підтверджуються прибутковими та видатковими касовими ордерами) у розрізі кореспондуючих рахунків. Систематизація даних відбувається періодично (як правило, за підсумками кожні 2–3 дні) [13].

2. АНАЛІЗ ГРОШОВИХ КОШТІВ ТА РОЗРАХУНКІВ В ТОВ «ДРУЖБА СВК»

2.1. Техніко-економічна характеристика підприємства

Об'єктом дослідження запасів та діяльності підприємства в даній кваліфікаційній роботі є ТОВ «ДРУЖБА СВК» (код ЄДРПОУ - 03766139), що знаходиться за адресою: с. Камчик, Білгород-Дністровський район Одеської області, вулиця Троїцька, будинок 159 [37].

З 2020 року змінилася адреса підприємства. До 2020 року підприємство було територіально розташовано на території Саратського району Одеської області, що за результатами адміністративно-територіальної реформи було підпорядковано до Білгород-Дністровського району. У 2024 році село Зоря було перейменовано на село Камчик [37].

У 1947 році на території села Зоря, розташованого у Саратському (зараз Білгород-Дністровському) районі Одеської області, було створено три колективних господарства: колгосп ім. Ф. Енгельса, колгосп ім. К. Маркса, колгосп «Іскра». Основними видами діяльності колгоспів були рослинництво та тваринництво. Розводили, головним чином, велику рогату худобу, вівці, свиней та птицю. Ведуче місце у рослинництві займало вирощування зернових культур. Таким чином на території села Зоря було сформовано колективне господарство «Дружба». У розпорядженні господарства були обширі та просторі земельні угіддя. В той час у господарстві склався зерно-тваринницький напрям діяльності. Рослинництво приносило врожай зернових культур, кормів, а також овочів та картоплі. Ще поширились садівництво та виноградарство. Основною метою тваринництва було виробництво молока та м'яса.

У 2000 році згідно Закону України «Про колективну власність в Україні» підприємство було знов реорганізовано у сільськогосподарський виробничий кооператив – СВК «ДРУЖБА». Ця форма дозволила зберегти цілісність матеріально-технічної бази, уникнути подрібнення великих земельних масивів і

забезпечити спільну обробку землі власниками земельних часток (паїв).

У 2012 році загальними зборами членів кооперативу було прийнято рішення про реорганізацію СВК «ДРУЖБА» у Товариство з обмеженою відповідальністю із збереженням історичної назви – ТОВ «ДРУЖБА СВК». Вищим органом управління ТОВ «ДРУЖБА СВК» є Загальні збори учасників. Операційне та виконавче керівництво здійснює Директор (Г. Г. Чиклікчи). Організаційна структура є лінійно-функціональною та включає спеціалізовані цехи переробки, агрономічну та інженерну служби, а також централізовану бухгалтерію [37].

Основним видом економічної діяльності компанії за КВЕД є 01.11 Вирощування зернових культур (крім рису), бобових культур і насіння олійних культур. На полях підприємства вирощуються озима пшениця, ячмінь, кукурудза, соняшник та озимий ріпак [37].

Головною відмінною рисою та конкурентною перевагою ТОВ «ДРУЖБА СВК» на ринку є реалізація замкненого (вертикального) виробничого циклу. Стратегія підприємства спрямована на мінімізацію ризиків шляхом відмови від продажу виключно сирової продукції з поля та переходу до виробництва товарів із високою доданою вартістю. Глибока диверсифікація захищає ТОВ «ДРУЖБА СВК» від ринкових коливань цін на зерно. Якщо світові ціни на пшеницю падають, підприємство компенсує втрати за рахунок внутрішньої реалізації готових продуктів харчування (хліба, м'яса, сиру).

Це дозволяє підприємству утримувати високі показники рентабельності та нарощувати чистий прибуток. Крім того, що вироблена продукція використовується самим товариством, з усіх ділянок частина продукції реалізується. Покупцями – споживачами цієї продукції є населення села Камчик та навколо розташованих населених пунктів. Продукція реалізується напряму, тобто безпосередньо з самих бригад, а також через мережу магазинів. На балансі Товариства знаходяться чотири продовольчих магазини, кафе «Камчія», бар «Камчія». Більша частина продукції – це зернові та масляні культури, м'ясо та м'ясні вироби – реалізуються приватним підприємцям, які

приїжджають з усієї України [37].

Для аналізу основних показників діяльності підприємства розглянемо його основні фінансово-економічні показники в табл. 2.1.

Таблиця 2.1 – Основні фінансово-економічні показників діяльності підприємства за 2023-2024 роки*

Показники	2023 рік	2024 рік	Відхилення	
			абс.	%
1. Обсяг продукції в натуральному виразі, т	816,3	996,4	180,1	22,07
2. Обсяг продукції в оптових цінах без ПДВ та акцизного збору, тис. грн.	17855,3	21851,5	3996,2	22,38
- у діючих оптових цінах				
- у порівнянних оптових цінах				
3. Середня оптова ціна за 1 тонну продукції, грн.	21874,09	21930,35	56,3	0,26
4. Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), тис. грн.	189207	251006	61799,0	32,66
5. Собівартість реалізованої продукції, тис. грн.	150458	148 078	-2380,0	-1,58
6. Адміністративні витрати, тис. грн.	6715	8397	1682,0	25,05
7. Витрати на збут, тис. грн.	7168	9059	1891,0	26,38
8. Валовий прибуток, тис. грн.	38749	102928	64179,0	в 1,65р.
9. Повна собівартість реалізованої продукції, тис. грн.	164341	165534	1193,0	0,73
10. Витрати на 1 гривню реалізованої продукції, коп.	87	66	-20,9	-24,07
11. Фінансовий результат до оподаткування, тис. грн. в т.числі:	25130	96 914	71784,0	в 2,85 р.
- від операційної діяльності	27443	99 528	72085,0	в 2,62 р.
- від фінансової діяльності	-2091	-2603	-512,0	24,49
- від іншої діяльності	-222	-11	211,0	-95,05
12. Податок на прибуток, тис. грн.	-	-	х	х
13. Чистий прибуток (збиток), тис. грн.	25130	96914	71784,0	в 2,85 р.
14. Матеріальні витрати, тис. грн.	111851	130693	18842,0	16,85
15. Матеріаловіддача, грн./грн.	0,16	0,17	0,01	4,74
16. Матеріаломісткість продукції, грн./грн	6,26	5,98	-0,3	-4,52
17. Середня облікова кількість працівників підприємства, осіб.	127	124	-3,0	-2,36
18. Продуктивність праці одного працівника підприємства, грн.	140954,76	176221,72	35267,0	25,02
19. Фонд оплати праці працівників підприємства, тис. грн.	19183	24457	5274,0	27,49
20. Середня річна заробітна плата одного працівника підприємства, грн.	151047,24	197233,87	46186,6	30,58

Продовження табл. 2.1

Показники	2023 рік	2024 рік	Відхилення	
			абс.	%
21. Середня річна вартість основних засобів підприємства, тис.грн.	135716,5	152315,5	16599,0	12,23
22. Фондовіддача, грн.	0,13	0,14	0,01	8,76
23. Фондорентабельність, %	18,52	63,63	45,1	x
24. Середня річна вартість оборотних активів, тис. грн.	232202	285609,5	53407,5	23,00
25. Коефіцієнт оборотності оборотних активів	0,81	0,88	0,1	7,85
26. Рентабельність реалізованої продукції, %	16,7	41,01	24,3	x
27. Рентабельність виробництва, %	6,83	22,13	15,3	x
28. Середня річна сума дебіторської заборгованості	7624,5	13298	5673,5	74,41
29. Середня річна сума кредиторської заборгованості	6205	5825,5	-379,5	-6,12
30. Коефіцієнти ліквідності балансу	18,29	62,59	44,3	x
- коефіцієнт поточної ліквідності				
- коефіцієнт швидкої ліквідності				
- коефіцієнт абсолютної ліквідності				
	7,17	25,39	18,22	x

* Розраховано на основі даних підприємства [37] та методичного підходу [18]

Проведене у межах другого розділу дослідження основних техніко-економічних показників діяльності ТОВ «ДРУЖБА СВК» за період 2023–2024 рр. (сформованих у табл. 2.1) дозволяє зробити такі узагальнюючі висновки:

1. *Динаміка обсягів виробництва:* спостерігається стійке зростання масштабів виробничої діяльності суб'єкта господарювання. Зокрема, обсяг випуску продукції в натуральному виразі збільшився на 180,1 т (або на 22,07%), в оптових діючих цінах – на 3996,2 тис. грн (або на 22,38%), а в порівнянних цінах – на 3950,2 тис. грн (або на 22,07%). Середня оптова ціна за 1 тону продукції зросла на 56,3 грн (на 0,26%), що свідчить про стабільну цінову політику на тлі нарощення виробничих потужностей.

2. *Ефективність збутової діяльності:* чистий дохід (виручка) від реалізації продукції зріс на 61799 тис. грн, що становить 32,66%. Така тенденція веде до висновку про суттєве покращення маркетингової та збутової стратегії підприємства, а також про розширення його ринкової ніші.

3. *Оптимізація витрат та формування прибутку:* позитивним моментом є зниження собівартості реалізованої продукції на 2380 тис. грн (або на 1,58%), що безпосередньо підвищило результативність операційної діяльності. Попри зростання адміністративних витрат на 1682,0 тис. грн (на 25,05%) та витрат на збут на 1891,0 тис. грн (на 26,38%), загальна ефективність виробництва не знизилася. Це підтверджується оптимізацією витрат на 1 гривню реалізованої продукції, які скоротилися на 24,07% (з 87,0 до 66,0 копійок), а також стрімким мультиплікативним зростанням валового прибутку — більше ніж в 1,65 рази (на 64179 тис. грн).

4. *Фінансові результати:* фінансовий результат до оподаткування у 2024 р. перевищив показник попереднього року майже в 2,9 рази, збільшившись на 71784 тис. грн завдяки приросту прибутку від операційної діяльності в 2,6 рази (або на 72085 тис. грн). Водночас зафіксовано збільшення збитку від фінансових операцій на 512 тис. грн, що дещо стримало загальне зростання результуючого показника прибутку до оподаткування.

5. *Ефективність використання ресурсного потенціалу:* У звітному періоді на підприємстві відбулася якісна оптимізація використання всіх видів ресурсів: матеріальні ресурси – показник матеріаловіддачі збільшився на 4,74%, тоді як матеріаломісткість продукції зменшилася на 4,52%, що свідчить про ресурсозберігаючий характер виробництва; трудові ресурси – продуктивність праці одного робітника зросла на 35267 грн (на 25,02%) на тлі незначного скорочення середньооблікової чисельності персоналу на 3 особи (або на 2,36%); основні засоби – фондівіддача покращилась на 8,76%, а рівень фондорентабельності зріс з 18,52% до 63,63%, що підтверджує високу інтенсифікацію використання необоротних активів; оборотні активи – коефіцієнт оборотності збільшився на 0,1 обороту (або на 7,85%), що прискорило вивільнення капіталу з операційного циклу.

6. *Соціально-економічне стимулювання:* фонд оплати праці зазнав збільшення на 5274 тис. грн (на 27,49%), а середньорічна заробітна плата одного штатного працівника зросла на 46186,6 грн (або на 30,58%). Це вказує

на проведення ефективної кадрової політики та підвищення рівня матеріальної мотивації працівників.

7. *Рентабельність діяльності:* Показники прибутковості продемонстрували стрімке зростання: рентабельність реалізованої продукції підвищилася з 16,7% до 41,01%, а рентабельність виробничої діяльності – з 6,83% до 22,13%.

8. *Ліквідність та фінансова стійкість:* за результатами 2024 року баланс ТОВ «ДРУЖБА СВК» визначається як абсолютно ліквідний. Ключові коефіцієнти ліквідності суттєво перевищують нормативні ліміти, фіксуючи повну фінансову незалежність фірми від зовнішніх джерел запозичень. Про загальну стабілізацію розрахункових операцій також свідчить планомірне скорочення обсягів кредиторської заборгованості підприємства у 2024 році на 6,12% порівняно з 2023 роком.

Проведене дослідження показників в табл. 2.1 показав, що фінансово-економічний аналіз діяльності ТОВ «ДРУЖБА СВК» підтверджує виражену позитивну динаміку розвитку та суттєве підвищення загальної ефективності господарювання у 2024 році в порівнянні з 2023 роком.

Варто наголосити, що базою для стабільного функціонування агропромислового виробництва та забезпечення продовольчої безпеки держави виступає наявність якісної сільськогосподарської сировини [11]. Проведене нами дослідження [11] доводить необхідність системної державної підтримки вітчизняних аграрних товаровиробників, проведення виваженої промислової політики, а також розширення інфраструктури аграрного ринку та сучасних інструментів маркетингу [39-41]:

– *євроінтеграція:* українське агропромислове виробництво адаптується до європейських стандартів, що включає й зміну вимог до маркування;

– *технологічне оновлення:* суб'єкти господарювання агропромислового виробництва інвестують у сучасне обладнання для покращення якості продукції та виходу на світові ринки;

– *можливі виклики:* суб'єкти господарювання агропромислового

виробництва стикається з потребою в оновленні насаджень, великою та важкою конкуренцією, а також впливом погодних умов;

– *необхідність державної підтримки*: потрібна розробка державної підтримки вітчизняного агропромислового товаровиробника та ефективної промислової політики, а також акцент повинен робитися на розвиток інфраструктури ринку та маркетингу аграрної продукції.

З метою виконання завдань кваліфікаційної роботи, у наступних підрозділах (п. 2.2–2.3) буде здійснено поглиблений аналіз стану, структури та руху грошових коштів та заборгованості підприємства, вплив на ліквідність активів та їх оборотність.

2.2. Аналіз грошових коштів підприємства

Аналіз аналіз стану, структури та руху грошових коштів, які є важливим елементом оборотних активів та суттєво впливають на їх ліквідність, необхідно проводити, на нашу думку, за допомогою методичного підходу [18] та з використанням даних форм фінансової звітності №1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» та №5 «Прімітки до річної фінансової звітності» за допомогою аналітичних табл. 2.2-2.3.

Так, аналітичні дані, наведені у табл. 2.2, свідчать, що на кінець звітного 2024 року обсяг оборотних активів ТОВ «ДРУЖБА СВК» зріс на 80247 тис. грн (або на 32,69%) порівняно з початком періоду. Головними напрямками цього зростання стало збільшення суми найбільш ліквідних елементів – грошових коштів та поточних фінансових інвестицій (на 35818 тис. грн або 37,19%), що є позитивною тенденцією, а також накопичення виробничих запасів (на 37422 тис. грн або 29,39%). Водночас зафіксовано суттєве збільшення дебіторської заборгованості підприємства – на 6475 тис. грн (або на 64,35%). У класичній практиці проведення економічного аналізу така тенденція оцінюється негативно, оскільки вона свідчить про іммобілізацію (відволікання) коштів з господарського обороту, проте в даному випадку це може бути прямим наслід-

Таблиця 2.2 – Аналіз оборотних активів підприємства за елементами*

Показники	Код рядка	Абсолютна величина		Питома вага, %		Відхилення			
		на початок 2024 року	на кінець 2024 року	на початок 2024 року	на кінець 2024 року	абсолютне	питомої ваги	в % до величини на початок 2024 року	в % до величини зміни оборотних активів
Оборотні активи всього, тис. грн., в тому числі:	1195	245486	325733	100	100	80247	х	32,69	100
– запаси	1100	127313	164735	51,19	50,57	37422	-0,62	29,39	46,63
– поточні біологічні активи	1110	11807	12338	9,49	3,79	531	-5,7	4,50	0,66
– дебіторська заборгованість	1120÷ ÷1155	10061	16536	5,00	5,08	6475	0,08	64,35	8,03
– грошові кошти та поточні фінансові інвестиції	1160, 1165	96306	132124	39,37	40,56	35818	1,19	37,19	44,68
– інші оборотні активи	1170, 1190	-	-	-	-	-	-	-	-

*Розраховано на основі даних підприємства [37] та методичного підходу [18]

наслідком масштабного розширення основної операційної діяльності підприємства.

Дослідження структурних зрушень в оборотних активах показало (табл. 2.2), що як на початок, так і на кінець 2024 року домінуючі позиції належали запасам, а також грошовим коштам та еквівалентам. Частка дебіторської заборгованості та інших оборотних активів залишалася незначною, що позитивно впливає на фінансовий стан підприємства. Загалом структура оборотного капіталу протягом аналізованого року не зазнала кардинальних трансформацій, зберігавши свою стабільність.

Поглиблений аналіз складу, динаміки та структури грошових коштів суб'єкта господарювання виконано на основі звітних даних Форми №1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» та Форми №5 «Примітки до річної фінансової звітності» за допомогою табл. 2.3 та інструментарію методичного підходу [18].

Таблиця 2.3 – Аналіз грошових коштів підприємства за елементами*

Показники	Код Рядка Форми №5	Абсолютна величина		Питома вага, %		Відхилення			
		на початок 2024 року	на кінець 2024 року	на початок 2024 року	на кінець 2024 року	абсолютне	питомої ваги	в % до величини на початок 2024 року	в % до величини зміни грошових коштів
Грошові кошти всього, тис. грн., в тому числі:	690	90792	126610	100	100	35818	х	39,5	100
– готівка	640	38	38	0,0	0,0	-	-	-	-
– поточний рахунок в банку	650	90754	126572	100	100	35818	-	39,5	100
– інші рахунки в банку	660	-	-	-	-	-	-	-	-
– грошові кошти в дорозі	670	-	-	-	-	-	-	-	-
– еквіваленти грошових коштів	680	-	-	-	-	-	-	-	-

* Розраховано на основі даних підприємства [37] та методичного підходу [18]

Аналіз динаміки, складу та структури грошових коштів ТОВ «ДРУЖБА СВК», проведений на основі даних табл. 2.3, дозволяє констатувати, що на кінець звітної 2024 року їх загальний обсяг збільшився на 35818 тис. грн (або на 39,5%) порівняно з початком досліджуваного періоду за рахунок лише безготівкових грошових коштів. В структурі грошових коштів 2023 та 2024 років переважно домінують лише безготівкові грошові кошти – 100% та їх збільшення майже на 40% позитивно впливає на ліквідність активів підприємства та на його фінансовий стан й платоспроможність.

З позицій фінансового менеджменту та аудиту, такі позитивні структурні зрушення на користь імобілізації капіталу зменшують загальні фінансові ризики підприємства.

2.3. Аналіз розрахунків підприємства та їх вплив на ліквідність та оборотність активів підприємства

З метою оцінки фінансової стійкості, збалансованості розрахункових операцій та визначення ступеня залежності підприємства від зовнішніх джерел фінансування, у табл. 2.4 здійснено порівняльний аналіз дебіторської та кредиторської заборгованості ТОВ «ДРУЖБА СВК».

Інформаційною базою для проведення даного дослідження були звітні дані Форми №1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» та Форми №5 «Примітки до річної фінансової звітності», а методичною основою – комплексний аналітичний підхід, запропонований у джерелі [18].

Таблиця 2.4 – Порівняльний аналіз заборгованості підприємства*

Показники	Дебіторська, тис. грн.	Кредиторська, тис. грн.	Перевищення заборгованості	
			дебіторської	кредиторської
1. Заборгованість за товари, роботи, послуги, тис. грн.	3558	-	3558	-
2. За розрахунками*:	-	-	-	-
– з бюджетом,	-	1262	-	1262
– у т.ч. з податку на прибуток	-	-	-	-
– за виданими авансами	-	-	-	-
– зі страхування	-	271	-	271
– з оплати праці	-	975	-	975
– за одержаними (отриманими) авансами	-	-	-	-
– за розрахунками з учасниками	-	-	-	-
– із внутрішніх розрахунків	2609	2275	334	-
3. Інші види заборгованості	10369	421	9948	
Всього	16536	5204	13840	2508

* Розраховано на основі даних підприємства на кінець 2024 року [37] та методичного підходу [18]

Дані табл. 2.4 свідчать, що протягом усього досліджуваного періоду в ТОВ «ДРУЖБА СВК» спостерігається стійке перевищення дебіторської заборгованості над кредиторською: на кінець 2024 року чисте перевищення обсягів вимог над зобов'язаннями склало 11332 тис. грн. – така тенденція свідчить про те, що підприємство є чистим кредитором для своїх контрагентів і має значний потенціал надходження майбутніх економічних вигід, але це

вказує на відволікання частини високоліквідного капіталу з операційного обороту, що потребує постійного моніторингу платоспроможності дебіторів для запобігання ризику виникнення безнадійної заборгованості.

Для комплексного оцінювання ефективності управління мобільними ресурсами, у табл. 2.5 сформовано систему показників ділової активності: розрахунок та аналіз швидкості обороту оборотних активів загалом та їх окремих елементів грошових коштів та розрахунків реалізовано на основі звітних даних Форми №1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» та Форми №2 «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)» із застосуванням методичного підходу [18].

Таблиця 2.5 – Аналіз використання оборотних активів підприємства*

Показники	Код рядка (алгоритм розрахунку)	2023 рік	2024 рік	Відхилення	
				абс.	%
1. Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), тис. грн.	Ф № 2 р. 2000	189207	251006	6199	32,66
2. Середньорічні залишки оборотних активів, * тис. грн., в т.ч.	Ф № 1 р. 1195	232202,0	285609,5	53407,5	23,00
– кошти в розрахунках*	Ф № 1 р.1125÷1155	7624,5	13298,0	5673,5	74,41
– грошові кошти*	Ф № 1 Р.1165	84827,0	108701,0	23874,0	27,1
3. Кількість днів в періоді	x	360	360	-	-
4. Одноденна виручка, тис. грн.	р. 1 : р. 3	525,6	697,2	171,6	32,65
5. Потреба в оборотних коштах одного дня, тис. грн.	р. 2 : р. 3	645,0	793,4	148,4	23,01
6. Кредиторська заборгованість, тис. грн.	Ф № 1 р.1615	8424	5204	-3220	-38,22
7. Коефіцієнт оборотності	р.1 : р.2	0,81	0,88	0,1	7,85
8. Коефіцієнт завантаженості	р.2 : р. 1	1,23	1,14	-0,09	-7,32
9. Тривалість 1 обороту, днів, в т.ч.	р.3 : р.7 або р.2 : р.4	444,5	408,1	-35,4	-7,96
– в коштах в розрахунках	р.2 в т.ч.: р.4	14,5	19,1	4,6	31,72
–в грошових коштах	р.2 в т.ч.: р.4	161,4	155,9	-5,5	-3,4
10. Економія (надлишок) оборотних активів, тис. грн.	абс. відх. по р.9 · р.5 за звітний рік	x	-28086,36	x	x
11. Кредиторська заборгованість враховуючи економію (надлишок) оборотних коштів при умові роботи заводу на рівні попереднього року, тис.грн.	р.6 - р.10 за звітний рік	x	33290,36	x	x

* Розраховано на основі даних підприємства [37] та методичного підходу [18]

Аналітичні дані, наведені у табл. 2.5, засвідчують загальну інтенсифікацію використання оборотних активів ТОВ «ДРУЖБА СВК» у звітному періоді – 2024 році. Свідченням підвищення ефективності є позитивна динаміка ключових показників: коефіцієнт оборотності зріс на 0,1 обороту, коефіцієнт завантаження капіталу в оборотних активах знизився на 0,09, а загальна тривалість одного оборотного циклу скоротилася на 35,4 дня. Водночас негативною тенденцією є сповільнення оборотності безпосередньо коштах в розрахунках, період погашення яких у 2024 році зріс на 4,6 дня порівняно з 2023 роком, що підтверджує наявність певних прорахунків у реалізації кредитної політики підприємства. Оборотність грошових коштів підприємства покращилася, про що свідчить зменшення тривалості обороту на 5,5 днів або на 3,4%, але тенденція є незначною та потребує ефективної політики управління грошовими коштами та впровадження інструментів управлінського обліку.

Прискорення оборотності мобільних засобів у 2024 році дозволило підприємству досягти їх відносної економії в розмірі 28086,36 тис.грн. Проведений розрахунок свідчить, що за умови збереження оборотності активів на рівні попереднього 2023 року, потреба у додатковому залученні капіталу призвела б до зростання кредиторської заборгованості до гіпотетичного рівня 33290,36 тис. грн (що суттєво перевищує її фактичне значення у 2024 році – 5204 тис. грн). Це доводить, що оптимізація оборотного капіталу дозволила ТОВ «ДРУЖБА СВК» знизити залежність від зовнішніх зобов'язань.

Для дослідження безпосереднього впливу швидкості обороту активів на рівень платоспроможності та ліквідності активів й балансу підприємства за відносними критеріями, у табл. 2.6 сформовано систему відповідних коефіцієнтів.

Розрахунок показників виконано на основі звітних даних Форми №1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» із застосуванням інструментарію методичного підходу [18].

Таблиця 2.6 – Аналіз показників ліквідності підприємства *

Коефіцієнти ліквідності підприємства	Алгоритм розрахунку за кодом рядка	Норма	Розрахункові значення			Відхилення
			На початок 2023 року	На кінець 2023 року	На кінець 2024 року	
1. Коефіцієнт поточної ліквідності (покриття)	$\frac{1195+1200}{1695}$	= 2,0	18,82	18,29	62,59	44,3
2. Коефіцієнт швидкої (критичної) ліквідності	$\frac{1195+1200-1100-1110}{1695}$	1,0	8,74	7,92	28,56	20,64
3. Коефіцієнт абсолютної ліквідності	$\frac{(1160+1165)}{1695}$	> 0,2 [0,25... 0,35]	7,26	7,17	25,39	18,22

* Розраховано на основі даних підприємства [37] та методичного підходу [18]

Результати розрахунків, узагальнені у табл. 2.6, свідчать, що всі коефіцієнти ліквідності ТОВ «ДРУЖБА СВК» протягом 2023–2024 рр. не лише повністю відповідають загальноприйнятим нормативним межах, а й суттєво перевищують їх, що позитивно впливає на фінансовий стан та платоспроможність підприємства. Така тенденція підтверджує високий рівень платоспроможності суб'єкта господарювання та його здатність своєчасно й у повному обсязі погашати поточні короткострокові зобов'язання.

За результатами проведеного аналізу можна зробити висновок, що баланс підприємства протягом усього аналізованого періоду є абсолютно ліквідним. Прискорення оборотності оборотних активів у 2024 році порівняно з 2023 роком мало синергетичний ефект, забезпечивши додаткове зміцнення фінансової стійкості підприємства, що чітко простежується за висхідною динамікою показників ліквідності на кінець звітного періоду.

3. ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ БЕЗГОТІВКОВИХ ГРОШОВИХ КОШТІВ ТА РОЗРАХУНКІВ В ТОВ «ДРУЖБА СВК»

3.1. Організація бухгалтерського обліку на підприємстві

Бухгалтерський облік на ТОВ «ДРУЖБА СВК» регламентується законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність» та національними П(С)БО. Ведення бухгалтерського обліку на ТОВ «ДРУЖБА СВК» регулюється Наказом керівника «Про облікову політику підприємства», в якому обумовлені певні особливості бухгалтерського обліку ТОВ «ДРУЖБА СВК».

Наказ про облікову політику підприємства, затверджується директором щороку. Документ визначає план рахунків, методи оцінки і правила документообігу. Облік ведеться з використанням автоматизованої форми. Оскільки ТОВ «ДРУЖБА СВК» є сільськогосподарським підприємством, організація бухгалтерського обліку на ньому має певні специфічні особливості, через вплив природно-кліматичних факторів, біологічними перетвореннями, сезонністю виробництва та особливим режимом оподаткування.

Організація облікового процесу на ТОВ «ДРУЖБА СВК» побудована як єдина інтегрована система, що поєднує в собі оперативний, фінансовий, статистичний та податковий облік. Так, оперативний облік здійснюється безпосередньо на складах, фермах, у виробничих цехах та торгових точках відповідальними працівниками. Метою такого обліку є швидкий збір первинної інформації про рух активів для оперативного управління. Контроль за достовірністю цих даних покладено на керівників відповідних підрозділів, наприклад бригадирів, завідувачів складами, адміністраторів, менеджерів і проводить один раз на два тижні.

Якщо розглядати оперативний облік в рослинництві та тваринництві на підприємстві – ведеться облік руху біологічних активів та кормів. Також, ТОВ «ДРУЖБА СВК» має мережі роздрібної реалізації продукції (місцеві магазини, кафе «Камчія»), де здійснюється щоденний облік виручки через реєстратор розрахункових операцій (РРО) та рух товарних запасів, що також

відноситься до оперативного обліку [37].

Статистичний облік на підприємстві – це планомірне збирання та вивчення масових кількісних і якісних явищ і закономірностей розвитку за конкретних умов місця та часу. Дані про господарські та виробничі зміни на підприємстві статистичний облік одержує з оперативного та бухгалтерського обліку.

Структура управління ТОВ «ДРУЖБА СВК» що утворює підпорядкованість підрозділів директору, зображена на рис. 3.1 [37].

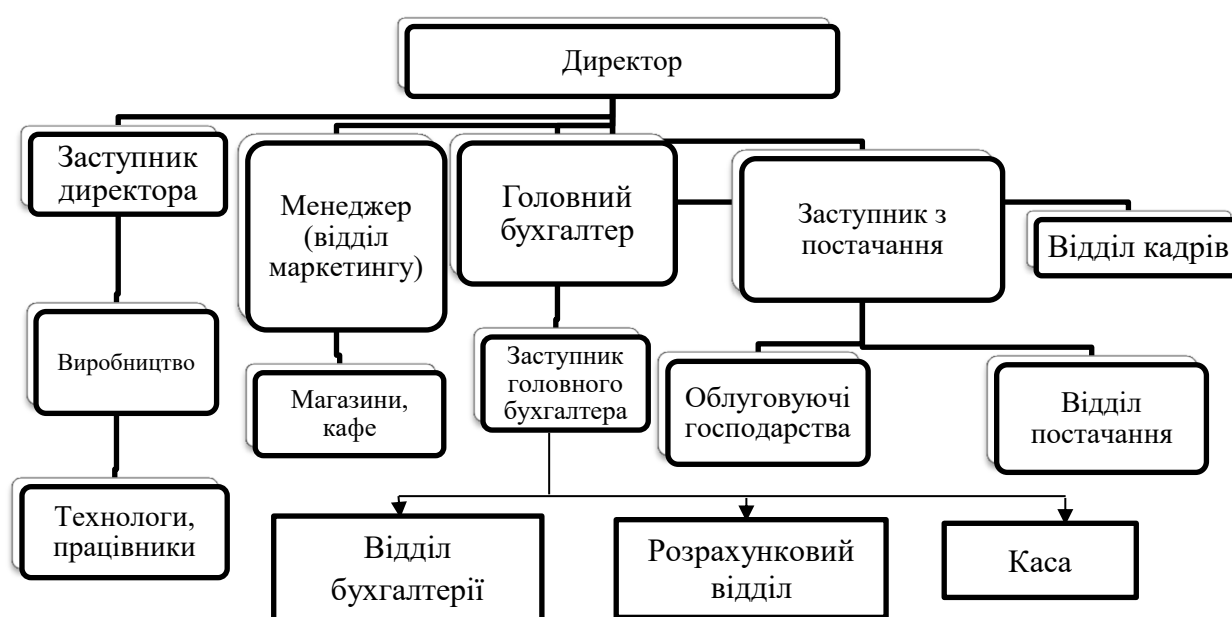

Рис. 3.1 – Структура управління ТОВ «ДРУЖБА СВК»*

*Складено за матеріалами підприємства [37]

Веденням обліку у ТОВ «ДРУЖБА СВК» займається відділ бухгалтерії. У ТОВ «ДРУЖБА СВК» використовується централізована форма організації бухгалтерського обліку, за якою працівники бухгалтерії безпосередньо підпорядковуються головному бухгалтеру товариства (рис. 3.2) [37].

До обов'язків головного бухгалтера відносять:

1. Забезпечення ведення бухгалтерського обліку, дотримуючись єдиних методологічних засад, встановлених Законом України «Про бухгалтерський

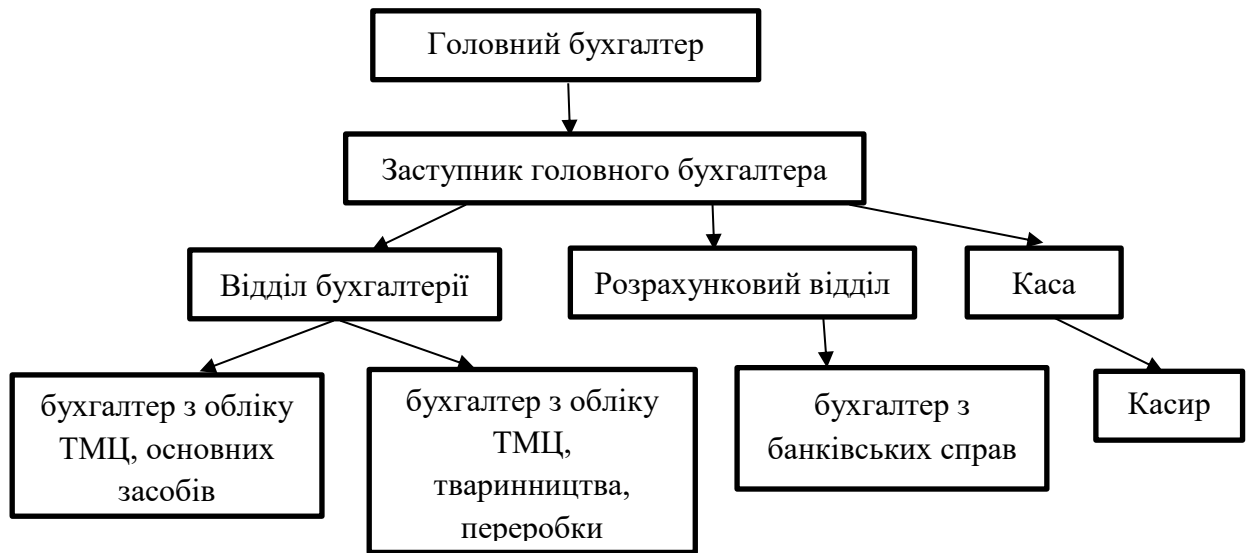

Рис. 3.2 – Форма організації бухгалтерського обліку в
ТОВ «ДРУЖБА СВК»*

* Складено за даними Наказу про облікову політику підприємства [37]

облік та фінансову звітність в Україні», з урахуванням особливостей діяльності підприємства і технології оброблення облікових даних.

2. Організація роботи бухгалтерської служби, контроль за відображенням на рахунках бухгалтерського обліку всіх господарських операцій.

3. Вимагання від підрозділів, служб та працівників забезпечення неухильного дотримання порядку оформлення та подання до обліку первинних документів.

4. Вживання всіх необхідних заходів для запобігання несанкціонованому та непомітному виправленню записів у первинних документах і регістрах бухгалтерського обліку та збереження оброблених документів, регістрів і звітності протягом встановленого терміну.

5. Забезпечення складання на основі даних бухгалтерського обліку фінансової звітності підприємства, підписання її та подання в установлені строки користувачам.

6. Здійснює заходи щодо надання повної, правдивої та неупередженої інформації про фінансовий стан, результати діяльності та рух коштів підприємства.

7. Бере участь у підготовці та поданні інших видів періодичної звітності, які передбачають підпис головного бухгалтера, до органів вищого рівня у відповідності з нормативними актами, затвердженими формами та інструкціями.

8. За погодженням з власником (керівником) підприємства забезпечує перерахування податків та зборів, передбачених законодавством, проводить розрахунки з іншими кредиторами відповідно до договірних зобов'язань.

9. Здійснює контроль за веденням касових операцій, раціональним та ефективним використанням матеріальних, трудових та фінансових ресурсів.

10. Бере участь у проведенні інвентаризаційної роботи на підприємстві, оформленні матеріалів, пов'язаних з нестачею та відшкодуванням втрат від нестачі, крадіжки і псування активів підприємства.

11. Організує роботу з підготовки пропозицій для власника (керівника) підприємства щодо:

- визначення облікової політики підприємства, внесення змін до обраної облікової політики, вибору форми бухгалтерського обліку з урахуванням діяльності підприємства і технології оброблення облікових даних;

- розроблення системи і форм внутрішньогосподарського (управлінського) обліку та правил документообігу, додаткової системи рахунків і реєстрів аналітичного обліку, звітності і контролю господарських операцій;

- визначення прав працівників на підписання первинних та зведених облікових документів;

- вибору оптимальної структури бухгалтерської служби та чисельності її працівників, підвищення професійного рівня бухгалтерів, забезпечення їх довідковими матеріалами;

- поліпшення системи інформаційного забезпечення управління та шляхів проходження обробленої інформації до виконавців;

- впровадження автоматизованої системи оброблення даних бухгалтерського обліку з урахуванням особливостей діяльності підприємства чи удосконалення діючої;

- забезпечення збереження майна, раціонального та ефективного використання матеріальних, трудових та фінансових ресурсів, залучення кредитів та їх погашення;

- виділення на окремий баланс філій, представництв, відділень та інших відокремлених підрозділів підприємства та включення їх показників до фінансової звітності підприємства.

12. Керує працівниками бухгалтерського обліку підприємства та розподіляє між ними посадові завдання та обов'язки.

13. Знайомить цих працівників із нормативно-методичними документами та інформаційними матеріалами, які стосуються їх діяльності, а також із змінами в чинному законодавстві.

Для чіткої організації і планування роботи, а також раціонального розподілу праці на підприємстві розробляються посадові інструкції на кожную посаду, передбачену штатним розкладом.

На підприємстві ТОВ «ДРУЖБА СВК» застосовується автоматизована форма обліку, яка наведена на рис. 3.3.

Так, для забезпечення безперервного та достовірного обліку, зокрема в частині розрахунків з покупцями і замовниками, ТОВ «ДРУЖБА СВК» використовує інтегровану систему програмних продуктів. Кожен з них виконує специфічну функцію, формуючи єдиний інформаційний та документальний простір підприємства.

На даний момент в бухгалтерії підприємства використовують програму «BAS Бухгалтерія АПК». Це сучасна програма призначена саме для сільськогосподарських підприємств, що містить додаткові модулі для: рослинництва; тваринництва; обліку земельних ділянок; обліку оренди паїв; калькулювання собівартості сільськогосподарської продукції; обліку біологічних активів; формування галузевої звітності.

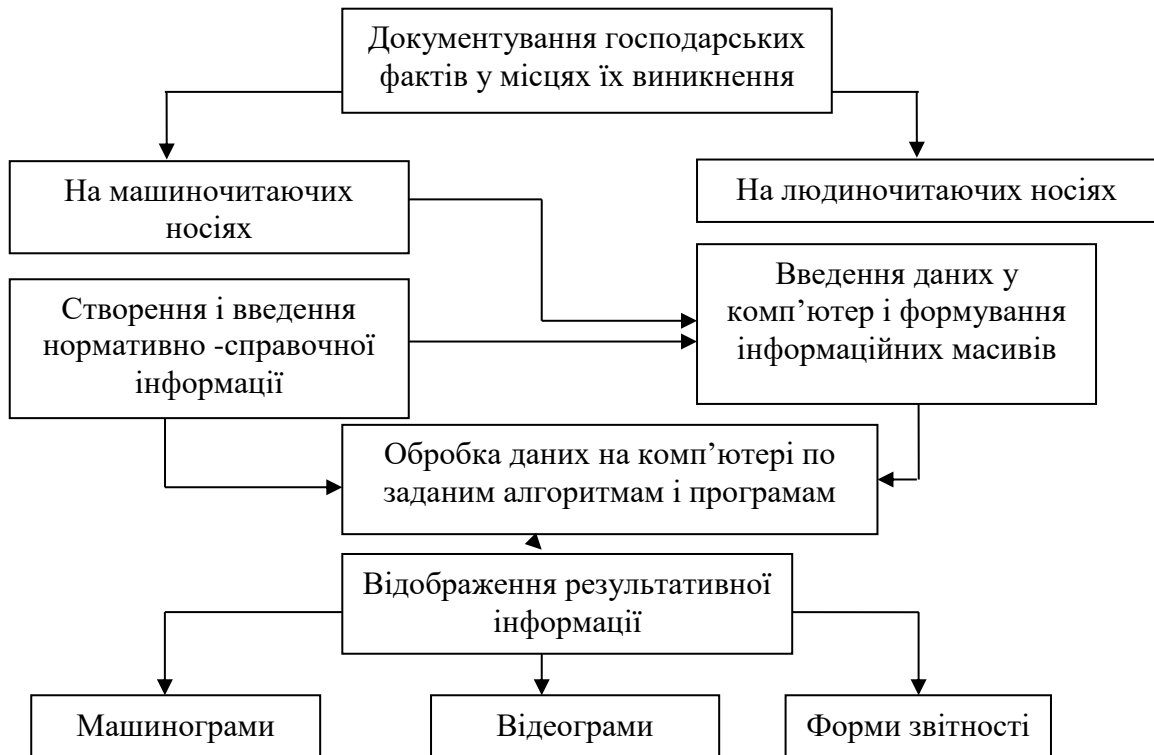

Рис. 3.3 – Схема автоматизованої форми ведення бухгалтерського обліку, в ТОВ «ДРУЖБА СВК»*

* Складено за даними Наказу про облікову політику підприємства [37]

Таким чином, для забезпечення безперервного та достовірного бухгалтерського обліку та внутрішнього контролю, зокрема в частині розрахунків з покупцями і замовниками, ТОВ «ДРУЖБА СВК» використовує інтегровану систему сучасних програмних продуктів, кожен з яких виконує специфічну функцію, формуючи єдину інформаційну систему та документальний процес в управлінні діяльністю підприємства.

3.2. Фінансовий облік безготівкових грошових коштів та розрахунків підприємства

У контексті забезпечення належного рівня ліквідності та фінансової стійкості ТОВ «ДРУЖБА СВК» особливе місце належить раціональній організації бухгалтерського обліку безготівкових грошових коштів та

розрахунків. Безготівковий грошовий оборот підприємства обслуговує переважну частину його господарських операцій, включаючи розрахунки з постачальниками за матеріально-технічні ресурси, покупцями – за реалізовану сільськогосподарську продукцію, а також взаємовідносини з бюджетом та фінансово-кредитними установами.

ТОВ «ДРУЖБА СВК» в організації бухгалтерського обліку безготівкових грошових коштів та розрахунків керується такими нормативними документами:

1. Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», затверджений від 16.07.1999 року № 996-XIV (зі змінами, станом на 01.04.2026).

2. Законом України «Про платіжні послуги», від 30.06.2021 р. №1591-IX (зі змінами та доповненнями)..

3. Податковим кодексом України: № 2755-VI від 2 грудня 2010 р. (зі змінами, станом на 31.05.2026р.).

4. Національним положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 07.02.2013 р. № 73 (зі змінами, станом на 23.12.2025р.).

5. Положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 10 «Дебіторська заборгованість», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 08.09.1999 р. № 237 (зі змінами, станом на 29.09.2020р.).

6. Положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 11 «Зобов'язання», затверджене наказом Міністерства фінансів України від від 31.01.2001 №20 (із змінами та доповненнями, зі змінами, станом на 29.09.2020р.).

7. Інструкцією «Про порядок відкриття і закриття рахунків клієнтів банків та кореспондентських рахунків банків-резидентів і нерезидентів», затверджена постановою Правління Національного Банку України 12.11.2003 р. №492 у редакції постанови Правління Національного банку України від 01.04.2019 року № 56).

8. Інструкцією «Про безготівкові розрахунки в національній валюті користувачів платіжних послуг», затверджена постановою Правління

Національного Банку України 29.07.2022 №163 (зі змінами, станом на 03.03.2026р.).

9. Інструкцією про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, затверджена Наказом Міністерства фінансів України від 30.11.1999р. №291 (зі змінами, станом на 23.12.2025р.).

10. Планом рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, затверджений Наказом Міністерства фінансів України від 30.11.1999 р. №291 (зі змінами, станом на 29.07.2022р.).

Бухгалтерський облік безготівкових коштів у ТОВ «ДРУЖБА СВК» ведеться на активному балансовому рахунку 31 «Рахунки в банках». За дебетом цього рахунку відображається надходження грошових коштів на поточні рахунки підприємства в банківських установах, за кредитом – їх перерахування або списання для здійснення поточних платежів.

Для деталізації інформації про рух безготівкових потоків на підприємстві відкрито та застосовуються такі субрахунки:

- 311 «Поточні рахунки в національній валюті» — для обліку коштів, що використовуються в межах внутрішньогосподарського обороту;
- 312 «Поточні рахунки в іноземній валюті» — для відображення операцій у межах зовнішньоекономічної діяльності (ЗЕД) за наявності експортно-імпортних контрактів.

Первинний облік безготівкових розрахунків у ТОВ «ДРУЖБА СВК» базується на суворій документованості: основними первинними документами та аналітичними регістрами, що підтверджують здійснення операцій, є платіжні інструкції (внутрішні або зовнішні), а також виписки банку з поточних рахунків, які слугують одночасно і первинними документами, і регістрами аналітичного обліку. Обробка банківських виписок здійснюється бухгалтером автоматизовано за допомогою сучасного спеціалізованого програмного забезпечення «BAS Бухгалтерія АПК».

Узагальнення типових господарських операцій ТОВ «ДРУЖБА СВК» за рахунком 31, що формують систему безготівкового документообігу, систематизовано нами у формі кореспонденції рахунків (табл. 3.1).

Таблиця 3.1 – Відображення в обліку операцій по рахунку

31 «безготівкові грошові кошти в ТОВ «ДРУЖБА СВК»

Зміст операції	Д-т	К-т	Первинний документ
1.Зараховано виручку від покупців та замовників за реалізовану сільськогосподарську продукцію (роботи, послуги)	311 (312)	361	Виписка банку, Платіжна інструкція
2.Отримано авансові платежі (передоплату) від покупців під майбутню поставку сільськогосподарської продукції	311 (312)	681	Виписка банку, Платіжна інструкція
3.Зараховано на рахунок кошти, отримані як короткостроковий кредит банку	311	601	Кредитний договір, Виписка банку
4.Повернуто на рахунок невикористані підзвітними особами кошти (відрядження)	311	372	Виписка банку, Авансовий звіт
5.Надійшли кошти від дебіторів за іншими операціями (претензії)	311	377	Виписка банку, Рішення суду / претензія
6.Отримано цільове фінансування (державні дотації, субсидії агросектору)	311	482, 685	Виписка банку, Угода про фінансування
7.Зараховано кошти від продажу іноземної валюти на поточний рахунок у гривні	311	712	Виписка банку, Довідка про продаж валюти
8.Перераховано кошти постачальникам за отримані матеріальні цінності (добрива), роботи	631	311 (312)	Виписка банку, Платіжна інструкція
9.Сплачено аванси постачальникам і підрядникам під майбутні надання послуг та поставку ТМЦ	371	311 (312)	Виписка банку, Рахунок-фактура
10.Перераховано до бюджету податки та збори (ПДВ, ПДФО, єдиний податок, військовий збір)	641, 642	311	Виписка банку, Податкова інструкція
11.Сплачено єдиний внесок на загальнообов'язкове державне соціальне страхування (ЄСВ)	651	311	Виписка банку, Платіжна інструкція
12.Перераховано заробітну плату працівникам підприємства на їхні карткові рахунки в банку	661	311	Виписка банку, Відомість за виплатами
13.Проведено погашення заборгованості за банківськими кредитами (тіло кредиту)	501, 601	311	Виписка банку, Графік погашення
14.Списано банком плату за розрахунково-касове обслуговування (РКО) та фінансові послуги	92	311 (312)	Виписка банку, Меморіальний ордер
15.Сплачено відсотки за користування залученими банківськими кредитами	951	311	Виписка банку, Розрахунок відсотків

Таблиця 3.2 – Картка рахунку з обліку безготівкових розрахунків

ТОВ «ДРУЖБА СВК»(фрагмент)

Кор. РАХУНОК	Дебет	Кредит
Кор. Субконто1		
Кор. Субконто2		
Початкове сальдо	37 925 046,10	
30	460 000,00	
301	460 000,00	
31	250 000,00	250 000,00
311	250 000,00	250 000,00
36	3 991 157,00	
361	3 991 157,00	
37	2 752 029,00	311 637,22
377	2 752 029,00	311 637,22
#####	2 752 029,00	311 637,22
48	137 000,00	
482	137 000,00	
63	13 947,00	1 474 001,64
631	13 947,00	1 474 001,64
64		1 640 085,21
641		1 624 401,12
#####		185 481,12
#####		589 581,00
#####		849 339,00
642		15 684,09
65		227 386,72
651		227 386,72
66		795 640,70
661		795 640,70
68		1 109,00
685		1 109,00
##		1 109,00
#####		
73	16 641,73	
732	16 641,73	
Оборот	7 620 774,73	4 737 125,95
Кінцеве сальдо	40 808 694,88	

Фінансова звітність ТОВ «ДРУЖБА СВК» за 2023-2024 роки складена у відповідності до національних П(С)БО та законодавчих актів і нормативних документів України. Грошові кошти та розрахунки відображаються у Формах фінансової звітності: №1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» – рядки 1165-1167; №5 «Примітки до річної фінансової звітності» – у VI розділі «Грошові кошти» – за рядками 640-690, розшифровка статей форми №1 та за

розрахунками у IX розділі «Дебіторська заборгованість» – за рядками 940-950, розшифровка статей Форми №1; №4 «Звіт про рух грошових коштів (за прямим методом).

Таким чином, побудована схема кореспонденції рахунків підтверджує, що бухгалтерська служба ТОВ «ДРУЖБА СВК» чітко дотримується нормативних вимог нормативних документів з ведення та організації бухгалтерського обліку з використанням автоматизованої форми «BAS Бухгалтерія АПК». Разом з тим, значний обсяг оборотних коштів та наявність операцій із залученням кредитів (як було встановлено у п. 2.2 роботи) потребують посиленого внутрішнього контролю за цільовим використанням безготівкових грошових коштів та погашення заборгованості, а також оптимізації витрат на розрахунково-касове обслуговування (рахунок 92), що потребує впровадження управлінського обліку та нових діджитал-інструментів.

3.3. Удосконалення обліку та аналізу безготівкових грошових коштів та розрахунків підприємства

За результатами дослідження діючої практики бухгалтерського обліку та проведення економічного аналізу безготівкових грошових коштів та розрахунків в ТОВ «ДРУЖБА СВК» в 2 та 3 розділі нами пропонується:

1. Удосконалення автоматизованої форми обліку на основі впровадження наскрізного модуля інтеграції між системою «Клієнт-Банк» та базовою конфігурацією облікової програми (BAS Бухгалтерія) за допомогою технології API (Application Programming Interface) [38].

Впровадження автоматизованого обміну даними дозволить [38]:

- здійснювати синхронізацію та завантаження банківських виписок у режимі реального часу (Real-Time Accounting), а не за підсумками дня чи кількох днів, що підвищить оперативність відображення сальдо на субрахунку 311;

- реалізувати алгоритм автоматичного розпізнавання контрагентів за кодом ЄДРПОУ/ПН та призначенням платежу, автоматично формуючи проводки за дебетом чи кредитом рахунку 31 у прив'язці до рахунків-фактур або договорів;

- мінімізувати час перебування коштів у статусі «нез'ясованих» (які зазвичай тимчасово відносяться на рахунок 374).

2. Ще одним аспектом застосування сучасних діджитал-інструментів в системі управління є процес є цифровізації процесів планування та бюджетування майбутньої діяльності підприємства, управління та прогнозування фінансової стійкості та платоспроможності підприємства, моделювання використання грошових коштів. Тому метою підвищення точності прогнозних показників пропонується впровадження спеціалізованого аналітичного інструментарію UBC Analytics [42]. Застосування цієї цифрової платформи дозволить автоматизувати ведення управлінського обліку та забезпечить бухгалтерський відділ такими можливостями [42]:

- прогнозування майбутніх грошових потоків на основі ретроспективного аналізу історичних масивів даних;

- проведення багатоваріантного сценарного аналізу (моделювання ситуацій за принципом «що, якщо») та експрес-оцінювання;

- формування деталізованого графіка (плану) оплат, що мінімізує ризику прострочення платежів;

- консолідація чистих доходів та потоків грошових коштів у розрізі окремих бізнес-напрямків, категорій клієнтів та регіонів збуту;

- система надає можливості вдосконалення ключових процесів планування, бюджетування, формування консолідованої звітності та управління казначейськими операціями: інтегрована система бюджетування, консолідації, управління грошовими потоками та ліквідністю: поєднання потужності штучного інтелекту та готових рішень UBC Analytics на платформі IBM Analytics. Ефективне проведення процесів: транзакційна консолідація, інтеграція з обліковими системами, вбудовані автоматичні калькуляції

коригувань, необмежені периметри та сценарії консолідації. Підтримка міжнародних (IFRS) та управлінських стандартів. Завдяки вбудованим алгоритмам, дані модулю UBC Analytics можуть бути оперативно інтегровані в загальну фінансову модель ТОВ «ДРУЖБА СВК», забезпечуючи автоматичне формування прогнозних звітів: бюджету доходів та витрат (P&L), бюджету руху грошових коштів (Cash Flow) та прогнозного балансу (Balance).

3. Для посилення внутрішньогосподарського контролю за цільовим використанням безготівкових коштів в агробізнесі, пропонується модернізувати внутрішню номенклатуру аналітичного обліку до субрахунку 311 «Поточні рахунки в національній валюті» у зв'язку з тим, що фінансовий облік ведеться узагальнено, тому рекомендуємо запровадити дворівневу систему аналітичних субконто. Це дозволить виділити в обліковій системі окремі електронні «субрахунки» (субконто) під конкретні бізнес-процеси ТОВ «ДРУЖБА СВК»:

1. 311/1/1 – «Поточний рахунок в Банку__» (Операційний: розрахунки з постачальниками за ПММ, добрива, ЗЗР)».

2. 311/1/2 – «Поточний рахунок в Банку__» (Соціальний: виплата заробітної плати, ПДФО, ЄСВ)».

3. 311/1/3 – «Поточний рахунок в Банку__» (Інвестиційний: капітальні інвестиції, купівля сільгосптехніки)» тощо.

Така аналітична деталізація закладе надійну базу для превентивного контролю витрачання безготівкових грошових коштів і унеможливить нецільове використання коштів, зарезервованих під критичні аграрні цикли (наприклад, під посівну чи збиральну кампанії).

4. Розвиток аналітичного інструментарію та управління безготівковими грошовими потоками:

4.1. Удосконалення фінансово-економічного аналізу безготівкових грошових коштів розрахунків у ТОВ «ДРУЖБА СВК» має відбуватися шляхом не тільки проведення їх економічного аналізу (оцінки минулих подій за фінансовою звітністю, що наведено в у 2 розділі роботи), але й переходу до перспективного (стратегічного) моделювання грошових потоків [30, 42].

Так, враховуючи виражену сезонність виробництва в агробізнесі (максимальні витрати безготівкових коштів відбуваються навесні та восени, а масове надходження виручки – наприкінці третього та у четвертому кварталі), підприємство постійно стикається із загрозою виникнення нестачі грошових коштів (тимчасової відсутності безготівкових коштів на рахунку для покриття поточних зобов'язань).

4.2. Для усунення цього ризику пропонується впровадити в аналітичну практику фінансової служби ТОВ «ДРУЖБА СВК» систему платіжного календаря (короткострокового планування руху безготівкових коштів із кроком в 1–5 днів) – інструменту управлінського обліку. Платіжний календар має інтегрувати в собі дані бухгалтерського обліку щодо строків очікуваних дебіторських надходжень та планованих виплат кредиторам

4.3. На нашу думку, для вирішення проблеми з дебіторською заборгованістю та прискорення її оборотності, фінансовому аналітику підприємства рекомендується впровадити в практику регулярний АВС-аналіз та ХУЗ-аналіз дебіторів за критеріями обсягу заборгованості та дисципліни її погашення, а також застосовувати систему мотивації для покупців, може у вигляді дисконту (знижок) за передоплату.

4.4. Для наочності, загальний комплекс запропонованих автором заходів із модернізації системи обліку та аналізу безготівкового обороту в ТОВ «ДРУЖБА СВК». Так, ефективне управління залишками безготівкових електронних ресурсів ТОВ «ДРУЖБА СВК» базується на забезпеченні компромісу між двома протилежними цілями: підтриманням абсолютної платоспроможності підприємства (ліквідності) та максимізацією рентабельності капіталу шляхом інвестування тимчасово вільних коштів у високоліквідні фінансові інструменти.

Відповідно до наукових підходів [30], комплексна система операційного менеджменту грошових потоків охоплює такі взаємопов'язані етапи: розрахунок і моніторинг тривалості фінансового циклу; ретроспективний аналіз та перспективне прогнозування чистих грошових потоків; моделювання

оптимального залишку ліквідних засобів; розробку бюджетів (прогнозних балансів) надходжень і видатків. У межах дослідження особливу увагу приділено оптимізації фінансового циклу (трансформаційного періоду, протягом якого грошові кошти вилучені з операційного обороту). Його тривалість безпосередньо залежить від швидкості обороту елементів оборотного капіталу, які було проаналізовано у табл. 2.5.

Інформаційною базою аналізу виступає Форма №3 «Звіт про рух грошових коштів», дані якої дозволяють оцінити ймовірнісні сценарії формування припливів та відпливів капіталу.

4.5. Для розрахунку цільового залишку коштів на рахунках ТОВ «ДРУЖБА СВК» доцільно адаптувати класичні математичні моделі Баумоля та Міллера-Орра [30]. Зазначений інструментарій дозволяє трактувати грошові кошти як специфічний вид оборотних активів та при цьому альтернативні витрати (втрачена вигода від зберігання вільних грошей замість їх інвестування) позиціонуються як витрати на утримання запасів, а трансакційні витрати (комісії банку за конвертацію активів чи залучення овердрафтів) – як витрати на поповнення ліквідного резерву. Такий підхід забезпечить науково обґрунтоване планування безготівкових рахунків підприємства агробізнесу [30, 42, 43].

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

У кваліфікаційній роботі бакалавра проведено дослідження з метою вивчення теоретичних та практичних питань обліку та аналізу безготівкових грошових коштів та розрахунків підприємства відповідно до нормативних документів і законодавчих актів, наукових публікацій вчених та практичних публікацій фахівців, пошук шляхів їх вдосконалення на прикладі ТОВ «ДРУЖБА СВК», а саме:

1. У першому розділі досліджено та проаналізовано теоретичні основи та законодавчі аспекти обліку безготівкових грошових коштів та розрахунків підприємства.

Досліджено Національні Положення (стандарти) бухгалтерського обліку, які регулюють в Україні бухгалтерський облік та складання фінансової звітності безготівкових грошових коштів та розрахунків, проведено аналіз документального, нормативно-правового забезпечення їх аналітичного та синтетичного обліку, наведена кореспонденція рахунків. Досліджено практичні та наукові публікації визначення сутності та класифікації таких економічних категорій «безготівкові грошові кошти» та «безготівкові розрахунки» залежно від цільової спрямованості обліково-аналітичного процесу з позицій фінансового обліку, управлінського обліку та економічного аналізу. Зроблені ґрунтовні висновки.

2. У другому розділі кваліфікаційної роботи проаналізовано основні фінансово-економічні показники діяльності ТОВ «ДРУЖБА СВК» з поглибленим аналізом грошових коштів та розрахунків:

Динаміка обсягів виробництва: спостерігається стійке зростання масштабів виробничої діяльності суб'єкта господарювання. Зокрема, обсяг випуску продукції в натуральному виразі збільшився на 180,1 т (або на 22,07%), в оптових діючих цінах – на 3996,2 тис. грн (або на 22,38%), а в порівнянних цінах – на 3950,2 тис. грн (або на 22,07%). Середня оптова ціна за 1 тонну

продукції зросла на 56,3 грн (на 0,26%), що свідчить про стабільну цінову політику на тлі нарощення виробничих потужностей.

Ефективність збутової діяльності: чистий дохід (виручка) від реалізації продукції зріс на 61799 тис. грн, що становить 32,66%. Така тенденція веде до висновку про суттєве покращення маркетингової та збутової стратегії підприємства, а також про розширення його ринкової ніші.

Оптимізація витрат та формування прибутку: позитивним моментом є зниження собівартості реалізованої продукції на 2380 тис. грн (або на 1,58%), що безпосередньо підвищило результативність операційної діяльності. Попри зростання адміністративних витрат на 1682,0 тис. грн (на 25,05%) та витрат на збут на 1891,0 тис. грн (на 26,38%), загальна ефективність виробництва не знизилася. Це підтверджується оптимізацією витрат на 1 гривню реалізованої продукції, які скоротилися на 24,07% (з 87,0 до 66,0 копійок), а також стрімким мультиплікативним зростанням валового прибутку — більше ніж в 1,65 рази (на 64179 тис. грн).

Фінансові результати: фінансовий результат до оподаткування у 2024 р. перевищив показник попереднього року майже в 2,9 рази, збільшившись на 71784 тис. грн завдяки приросту прибутку від операційної діяльності в 2,6 рази (або на 72085 тис. грн). Водночас зафіксовано збільшення збитку від фінансових операцій на 512 тис. грн, що дещо стримало загальне зростання результуючого показника прибутку до оподаткування.

Ефективність використання ресурсного потенціалу: У звітному періоді на підприємстві відбулася якісна оптимізація використання всіх видів ресурсів: матеріальні ресурси – показник матеріаловіддачі збільшився на 4,74%, тоді як матеріаломісткість продукції зменшилася на 4,52%, що свідчить про ресурсозберігаючий характер виробництва; трудові ресурси – продуктивність праці одного робітника зросла на 35267 грн (на 25,02%) на тлі незначного скорочення середньооблікової чисельності персоналу на 3 особи (або на 2,36%); основні засоби – фондівіддача покращилась на 8,76%, а рівень фондорентабельності зріс з 18,52% до 63,63%, що підтверджує високу

інтенсифікацію використання необоротних активів; оборотні активи – коефіцієнт оборотності збільшився на 0,1 обороту (або на 7,85%), що прискорило вивільнення капіталу з операційного циклу.

Соціально-економічне стимулювання: фонд оплати праці зазнав збільшення на 5274 тис. грн (на 27,49%), а середньорічна заробітна плата одного штатного працівника зросла на 46186,6 грн (або на 30,58%). Це вказує на проведення ефективної кадрової політики та підвищення рівня матеріальної мотивації працівників.

Рентабельність діяльності: Показники прибутковості продемонстрували стрімке зростання: рентабельність реалізованої продукції підвищилася з 16,7% до 41,01%, а рентабельність виробничої діяльності – з 6,83% до 22,13%.

Ліквідність та фінансова стійкість: за результатами 2024 року баланс ТОВ «ДРУЖБА СВК» визначається як абсолютно ліквідний. Ключові коефіцієнти ліквідності суттєво перевищують нормативні ліміти, фіксуючи повну фінансову незалежність фірми від зовнішніх джерел запозичень. Про загальну стабілізацію розрахункових операцій також свідчить планомірне скорочення обсягів кредиторської заборгованості підприємства у 2024 році на 6,12% порівняно з 2023 роком.

3. У третьому розділі кваліфікаційної роботи доведено, що фінансова звітність ТОВ «ДРУЖБА СВК» за 2023-2024 роки складена у відповідності до національних П(С)БО та законодавчих актів і нормативних документів України, побудована схема кореспонденції рахунків підтверджує, що бухгалтерська служба ТОВ «ДРУЖБА СВК» чітко дотримується нормативних вимог нормативних документів з ведення та організації бухгалтерського обліку з використанням автоматизованої форми «BAS Бухгалтерія АПК». Разом з тим, значний обсяг оборотних коштів та наявність операцій із залученням кредитів (як було встановлено у п. 2.2 роботи) потребують посиленого внутрішнього контролю за цільовим використанням безготівкових грошових коштів та погашення заборгованості, а також оптимізації витрат на розрахунково-касове обслуговування (рахунок 92), що потребує впровадження управлінського

обліку та нових діджитал-інструментів.

4. За результатами дослідження діючої практики бухгалтерського обліку та проведення економічного аналізу безготівкових грошових коштів та розрахунків в ТОВ «ДРУЖБА СВК» в 2 та 3 розділі нами пропонується:

4.1. Удосконалення автоматизованої форми обліку на основі впровадження наскрізного модуля інтеграції між системою «Клієнт-Банк» та базовою конфігурацією облікової програми (BAS Бухгалтерія) за допомогою технології API (Application Programming Interface) [38].

4.2. З метою підвищення точності прогнозних показників пропонується впровадження спеціалізованого аналітичного інструментарію UBC Analytics. Застосування цієї цифрової платформи дозволить автоматизувати ведення управлінського обліку та забезпечить бухгалтерський відділ такими можливостями [42]:

- прогнозування майбутніх грошових потоків на основі ретроспективного аналізу історичних масивів даних;
- проведення багатоваріантного сценарного аналізу (моделювання ситуацій за принципом «що, якщо») та експрес-оцінювання;
- формування деталізованого графіка (плану) оплат, що мінімізує ризику прострочення платежів;
- консолідація чистих доходів та потоків грошових коштів у розрізі окремих бізнес-напрямків, категорій клієнтів та регіонів збуту;
- система надає можливості вдосконалення ключових процесів планування, бюджетування, формування консолідованої звітності та управління казначейськими операціями: інтегрована система бюджетування, консолідації, управління грошовими потоками та ліквідністю: поєднання потужності штучного інтелекту та готових рішень UBC Analytics на платформі IBM Analytics. Ефективне проведення процесів: транзакційна консолідація, інтеграція з обліковими системами, вбудовані автоматичні калькуляції коригувань, необмежені периметри та сценарії консолідації. Підтримка міжнародних (IFRS) та управлінських стандартів. Завдяки вбудованим

алгоритмам, дані модулю UBC Analytics можуть бути оперативно інтегровані в загальну фінансову модель ТОВ «ДРУЖБА СВК», забезпечуючи автоматичне формування прогнозних звітів: бюджету доходів та витрат (P&L), бюджету руху грошових коштів (Cash Flow) та прогнозного балансу (Balance).

4.3. Для посилення внутрішньогосподарського контролю за цільовим використанням безготівкових коштів в агробізнесі, пропонується модернізувати внутрішню номенклатуру аналітичного обліку до субрахунку 311 «Поточні рахунки в національній валюті» у зв'язку з тим, що фінансовий облік ведеться узагальнено, тому рекомендуємо запровадити дворівневу систему аналітичних субконто. Це дозволить виділити в обліковій системі окремі електронні «субрахунки» (субконто) під конкретні бізнес-процеси ТОВ «ДРУЖБА СВК». Така аналітична деталізація закладе надійну базу для превентивного контролю витрачання безготівкових грошових коштів і унеможливить нецільове використання коштів, зарезервованих під критичні аграрні цикли (наприклад, під посівну чи збиральну кампанії).

4.4. Розвиток аналітичного інструментарію та управління безготівковими грошовими потоками: удосконалення фінансово-економічного аналізу безготівкових грошових коштів розрахунків у ТОВ «ДРУЖБА СВК» має відбуватися шляхом не тільки проведення їх економічного аналізу (оцінки минулих подій за фінансовою звітністю, що наведено в у 2 розділі роботи), але й переходу до перспективного (стратегічного) моделювання грошових потоків [30, 42]. Так, враховуючи виражену сезонність виробництва в агробізнесі (максимальні витрати безготівкових коштів відбуваються навесні та восени, а масове надходження виручки – наприкінці третього та у четвертому кварталі), підприємство постійно стикається із загрозою виникнення нестачі грошових коштів (тимчасової відсутності безготівкових коштів на рахунку для покриття поточних зобов'язань).

4.5. Для усунення цього ризику пропонується впровадити в аналітичну практику фінансової служби ТОВ «ДРУЖБА СВК» систему платіжного календаря (короткострокового планування руху безготівкових коштів із кроком

в 1–5 днів) – інструменту управлінського обліку. Платіжний календар має інтегрувати в собі дані бухгалтерського обліку щодо строків очікуваних дебіторських надходжень та планованих виплат кредиторам.

4.6. На нашу думку, для вирішення проблеми з дебіторською заборгованістю та прискорення її оборотності, фінансовому аналітику підприємства рекомендується впровадити в практику регулярний ABC- та XYZ-аналіз дебіторів за критеріями обсягу заборгованості та дисципліни її погашення, а також застосовувати систему мотивації для покупців, може у вигляді дисконту (знижок) за передоплату.

4.7. Для наочності, загальний комплекс запропонованих автором заходів із модернізації системи обліку та аналізу безготівкового обороту в ТОВ «ДРУЖБА СВК». Відповідно до наукових підходів [30], комплексна система операційного менеджменту грошових потоків охоплює такі взаємопов'язані етапи: розрахунок і моніторинг тривалості фінансового циклу; ретроспективний аналіз та перспективне прогнозування чистих грошових потоків; моделювання оптимального залишку ліквідних засобів; розробку бюджетів (прогнозних балансів) надходжень і видатків. У межах дослідження особливу увагу приділено оптимізації фінансового циклу (трансформаційного періоду, протягом якого грошові кошти вилучені з операційного обороту). Його тривалість безпосередньо залежить від швидкості обороту елементів оборотного капіталу, які було проаналізовано у табл. 2.5.

4.8. Для розрахунку цільового залишку коштів на рахунках ТОВ «ДРУЖБА СВК» доцільно адаптувати класичні математичні моделі Баумоля та Міллера-Орра [30]. Зазначений інструментарій дозволяє трактувати грошові кошти як специфічний вид оборотних активів та при цьому альтернативні витрати (втрачена вигода від зберігання вільних грошей замість їх інвестування) позиціонуються як витрати на утримання запасів, а трансакційні витрати (комісії банку за конвертацію активів чи залучення овердрафтів) – як витрати на поповнення ліквідного резерву. Такий підхід забезпечить науково

обґрунтоване планування безготівкових рахунків підприємства агробізнесу [30, 42, 43].

5. Практичні результати та теоретичні положення кваліфікаційної роботи пройшли апробацію, що підтверджується такими матеріалами:

– доповідались на студентській науковій конференції здобувачів освіти Одеського національного технологічного університету (ОНТУ) на засіданні секції кафедри фінансів, обліку та аудиту (24–27 березня 2026 р.);

– публікацією тез доповідей (у співавторстві) у збірнику матеріалів VIII Всеукраїнської студентської науково-практичної конференції «Актуальні аспекти соціально-економічного розвитку України: погляд молоді» (16–17 квітня 2026 р.) [11];

– обговоренням та апробацією на наукових колоквиумах у межах досліджень наукової школи «Забезпечення конкурентоспроможності та ефективності функціонування національної економіки та її суб'єктів» кафедри фінансів, обліку та аудиту ОНТУ за темами: «Сучасні теоретичні та практичні аспекти обліку, аналізу та аудиту в системі управління національної економіки та її суб'єктів» (17 жовтня 2025 р., витяг з протоколу №4 від 31.10.2025 р., Додаток А); «Дослідження сучасних аспектів та інструментів: фінансів, банкінгу, фінансового обліку, аналізу та аудиту в системі управління діяльністю суб'єктів національної економіки» (17 квітня 2026 р., витяг з протоколу №12 від 23.04.2026 р., Додаток Б).

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», затверджений від 16.07.1999 року № 996-XIV (зі змінами, станом на 01.04.2026). URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/996-14> (дата звернення 10.03.2026).

2. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 07.02.2013 р. № 73 (зі змінами, станом на 23.12.2025) / Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13> (дата звернення 10.03.2026).

3. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 10 «Дебіторська заборгованість», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 08.09.1999 р. № 237 (зі змінами, станом на 29.09.2020) / Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0725-99#Text> (дата звернення 10.03.2026).

4. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 11 «Зобов'язання», затверджене наказом Міністерства фінансів України від від 31.01.2000 №20 (із змінами та доповненнями) (зі змінами, станом на 29.09.2020) / Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0085-00#Text> (дата звернення 30.03.2026).

5. Податковий кодекс України: № 2755-VI від 2 грудня 2010 р. (зі змінами, станом на 31.05.2026). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text> (дата звернення: 31.05.2026).

6. Інструкція «Про порядок відкриття і закриття рахунків клієнтів банків та кореспондентських рахунків банків-резидентів і нерезидентів», затверджена постановою Правління Національного Банку України 12.11.2003р.№492 (у редакції постанови Правління Національного банку України від 01.04.2019 року № 56) URL <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0056500-19#n17> (дата звернення 10.03.2026).

7. Інструкція «Про безготівкові розрахунки в національній валюті користувачів платіжних послуг», затверджена постановою Правління Національного Банку України 29.07.2022 №163 (зі змінами, станом на 03.03.2026) URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0163500-22#Text> (дата звернення 20.03.2026).

8. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, затверджена Наказом Міністерства фінансів України від 30.11.1999р. №291 (зі змінами, станом на 23.12.2025). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99#Text> (дата звернення 20.03.2026).

9. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, затверджений Наказом Міністерства фінансів України від 30.11.1999 р. №291 (зі змінами, станом на 29.07.2022). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0892-99#Text> (дата звернення 20.03.2026).

10. Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань, затверджене наказом Міністерства фінансів України від 02.09.2014 року № 879 (зі змінами станом на 23.12.2025). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1365-14#Text> (дата звернення 01.06.2026).

11. Грабко К.С., Філахтов О.О., Голубова М.В. Аналіз аспектів забезпечення сільськогосподарською сировиною окремих галузей агропромислового виробництва в умовах війни // Актуальні аспекти соціально-економічного розвитку України: погляд молоді. Матеріали VIII Всеукраїнської студентської науково-практичної конференції 16-17 квітня 2026 року. Одеса: Одеський національний технологічний університет, 2026. С. 588-590. URL: https://www.ontu.edu.ua/download/konfi/2026/Conference_abstract-16-17-04-26.pdf (дата звернення 30.03.2026).

12. Бутинець Ф. Ф. [та ін.] Бухгалтерський фінансовий облік: Підручник; за ред. Ф.Ф. Бутинця, 8-вид., перероб. та доп. Житомир: ПП «Рута», 2009. 912 с.

13. Лишиленко О. В. Бухгалтерський фінансовий облік : підручник. Київ

: Центр учбової літератури, 2011. 670 с.

14. Ткаченко Н. М. Бухгалтерський фінансовий облік, оподаткування та звітність : підручник. Київ : Алерта, 2013. 954 с.

15. Нападовська Л. В. Управлінський облік : підручник. Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2010. 648 с.

16. Голов С. Ф. Управлінський облік : підручник. Київ : Центр учбової літератури, 2009. 422 с.

17. Цал-Цалко В. В. Фінансовий аналіз : підручник. Київ : Центр учбової літератури, 2008. 566 с.

18. Антонюк О.П., Ступницька Т.М., Купріна Н.М. Економічний аналіз (практикум): навчальний посібник. Львів: «Магнолія 2006», 2015. [3-ге видання, виправлене і доповнене]. 326 с.

19. Закон України «Про платіжні послуги», від 30.06.2021 р. №1591-IX (зі змінами та доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1591-20> (дата звернення: 20.03.2026).

20. Сук Л. К., Сук П. Л. Фінансовий облік : навч. посіб. Київ : Знання, 2012. 647 с.

21. Про обіг векселів в Україні : Закон України від 05.04.2001 р. № 2374-III (зі змінами та доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2374-14> (дата звернення: 20.03.2026).

22. Кулаковська Л.П., Піча Ю.В. Організація і методика аудиту: навчальний посібник. Київ: Каравела, 2006. 504 с.

23. Фінансовий облік : підруч. / Я. Д. Крупка, З. В. Задорожний, Н. В. Гудзь [та ін.]. Тернопіль : ТНЕУ, 2019. 478 с.

24. Левковська О.В., Балановська І.В. Бухгалтерський облік та звітність: навчальний посібник. Київ: Кондор, 2021. 141 с.

25. Садовська І.Б. Бухгалтерський облік: конспект лекцій. Луцьк: ВежаДрук, 2023. 258 с.

26. Стельмащук О. О., Богданова В. В. Фінансовий облік і звітність. Київ: Кондор, 2021. 400 с.

27. Білик М. Д., Павловська О. В., Притуляк Н. М., Невмержицька Н. Ю. Фінансовий аналіз: Навчальний посібник. 2-ге вид.. Київ: КНЕУ, 2014. 592 с.
28. Мельник Т. В., Симоненко О. В. Управлінський облік: навчальний посібник. Київ: Центр навчальної літератури, 2019. 416 с.
29. Єпіфанова І.Ю., Джеджула В.В. Фінансовий аналіз та звітність: Електронний практикум комбінованого (локального та мережного) використання. 2-ге вид., доп. Вінниця: ВНТУ, 2022. 144 с.
30. Бланк І. А. Фінансовий менеджмент : підручник. Київ : Ніка-Центр, 2022. 784 с.
31. Економічний аналіз: Навч. посібник / М.А. Болюх, В. З. Бурчевський, М. І. Горбаток; За ред. акад. НАНУ, проф. Чумаченка М. Г. К.: КНЕУ, 2018. 556 с.
32. Крамаренко Г.О., Чорна О.Є. Фінансовий аналіз: підручник. Київ: ЦУЛ, 2008. 392 с.
33. Косова Т.Д., Сіменко І.В. Фінансовий аналіз: навчальний посібник. Київ: Центр учб. л-ри, 2013. 440 с.
34. Литвин Б.М., Стельмах М.В. Фінансовий аналіз: Навчальний посібник. Київ: «Хай-Тек Прес», 2008. 336 с.
35. Марусяк Н. Л. Фінансовий аналіз: навчальний посібник. Чернівці: Чернівецький національний університет ім. Ю. Федьковича, 2020. 172 с.
36. Цал-Цалко Ю. С., Мороз Ю. Ю., Суліменко Л. А. Фінансовий аналіз : Підручник. Вид. 5-є, доповнене. Житомир: ЖОО ГО « Спілка економістів України», 2012. 609 с.
37. ТОВ «ДРУЖБА СВК»: Електронний ресурс // Оpendатабот. URL: <https://opendatabot.ua/c/03766139> (дата звернення 25.03.2026).
38. BAS АГРО. Бухгалтерія: Електронний ресурс // Компанія RASK - партнер Спілки Автоматизаторів Бізнесу (САБ). URL: https://www.softcom.ua/ua/bas/its/?utm_source=google&utm_medium=cpc&utm_campaign=_SOFTCOM_BAS_1C&utm_term=bas&utm_content=BAS&gad_source=1&gad_campaignid=20913867787&gclid=CjwKCAjwgO7RBhBKEiwAZNP85u8Nhr

muKiUPue9WyS1RDkMlqXHPxOSTtw1n_yVG9ZzdVVj0nO-
YFhoCCEсQAvD_BwE (дата звернення: 20.04.2026).

39. Печко В. Експерт розповів, на чому тримається виноградно-виноробна галузь в Україні: електронний ресурс // AgroPolit. URL: <https://agropolit.com/news/20859--ekspert-rozpoviv-na-chomu-trimayetsya-vinogradno-vinorobna-galuz-v-ukrayini> (дата звернення 30.03.2026).

40. Державна служба статистики: веб-сайт, Київ 2024. URL: <http://ukrstat.gov.ua>. (дата звернення 30.03.2026).

41. Аналіз ринку коньяку в Україні. URL: <http://pro-consulting.ua>. (дата звернення 30.03.2026).

42. UBC ANALYTICS - IBM ANALYTICS : Офіційний сайт. URL: <https://ubcanalytics.com.ua> (дата звернення: 20.05.2026).

43. Купріна Н.М. Забезпечення конкурентоспроможності харчової промисловості України: теорія і практика: монографія. Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2019. 304 с.

ДОДАТКИ

ДОДАТОК А
АПРОБАЦІЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ДОСЛІДЖЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ
БАКАЛАВРА ЗА 2025 РІК

Витяг

з протоколу № 4
засідання кафедри фінансів, обліку та аудиту
від 17 жовтня 2025 р.

Голова засідання кафедри: завідувачка кафедри фінансів, обліку та аудиту
проф.КупрінаН.М.

БУЛИ ПРИСУТНІМИ: професори: Іванченкова Л.В, Немченко В.В.; доценти: Антонюк О.П., Баранюк Х.О., Васьковська К.О., Євтушевська О.О., Маркова Т.Д., Скляр Л.Б., Ступницька Т.М., Тарасова О.В.; старші викладачі та асистенти: Пчелянська Г.Б., Гребейникова Н.А.; зав.лабораторією та ст.лаборант: Головаченко Л.М., Золотухіна С.А.

СЛУХАЛИ: завідувачку кафедри фінансів, обліку та аудиту проф. Купріна Н.М. про результати наукового колоквіуму: «Сучасні теоретичні та практичні аспекти обліку, аналізу та аудиту в системі управління національної економіки та її суб'єктів», який проводився 17 жовтня 2025 року в рамках наукової школи «Забезпечення конкурентоспроможності та ефективності функціонування національної економіки та її суб'єктів» кафедри фінансів, обліку та аудиту Одеського національного технологічного університету.

УХВАЛИЛИ:

1. Затвердити результати наукового колоквіуму «Сучасні теоретичні та практичні аспекти обліку, аналізу та аудиту в системі управління національної економіки та її суб'єктів» з напряму наукової школи кафедри фінансів, обліку та аудиту «Забезпечення конкурентоспроможності та ефективності функціонування національної економіки та її суб'єктів», який проводився 17.10.2025 р.

2. Здобувачам вищої освіти СВО «Бакалавр» та СВО «Магістр» спеціальностей 071(D1) «Облік і оподаткування», ОПП «Облік і аудит» та 072 (D2) «Фінанси, банківська права, страхування та фондовий ринок», ОПП «Фінанси, банківська права, страхування та фондовий ринок», докторанту і аспірантам, які підготували доповіді на науковий колоквіум 17.11.2025р. в рамках дослідження за темами КРМ, КРБ та дисертацій, що виконуються відповідно до затверджених тем на підставі наказів ОНТУ, надати апробацію наукових досліджень, а саме:

2.34. Здобувачки СВО «Бакалавр», ННІЕУіБ ім. Г.Е Вейнштейна,, спеціальності 071 «Облік і оподаткування», ОПП «Облік і аудит» – Грабко К.С., тема доповіді «МЕТОДИКА АНАЛІЗУ ЛІКВІДНОСТІ БАЛАНСУ ПІДПРИЄМСТВА: ДОСЛІДЖЕННЯ СУЧАСНИХ ПРАКТИЧНИХ АСПЕКТІВ ПРОВЕДЕННЯ ТА ПУБЛІКАЦІЙ ВЧЕНИХ», науковий керівник – д.е.н., проф. Купріна Н.М.

Завідувачка кафедри фінансів,
обліку та аудиту, д.е.н., проф

/ПІДПИСАНО/

Наталія КУПРІНА

Секретар

/ПІДПИСАНО/

Людмила ГОЛОВАЧЕНКО

ДОДАТОК Б
АПРОБАЦІЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ДОСЛІДЖЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ
БАКАЛАВРА ЗА 2026 РІК

Витяг

з протоколу № 12

засідання кафедри фінансів, обліку та аудиту

від 23.04.2026р.

Голова засідання кафедри: в.о. завідувача кафедри фінансів, обліку та аудиту проф.Мельник Ю.М.

БУЛИ ПРИСУТНІМИ: професори: Іванченкова Л.В, НемченкоВ.В.; доценти: АнтонюкО.П., БаранюкХ.О. (докторант), Васьковська К.О., Євтушевська О.О., МарковаТ.Д., Скляр Л.Б., Ступницька Т.М., Тарасова О.В.; старші викладачі та асистенти: Пчелянська Г.Б., Гребейникова Н.А.; ст. лаборант: Золотухіна С.А.

СЛУХАЛИ: в.о. завідувача кафедри фінансів, обліку та аудиту проф. Мельника Ю.М. про результати наукового колоквіуму: «Дослідження сучасних аспектів та інструментів: фінансів, банкінгу, фінансового обліку, аналізу та аудиту в системі управління діяльністю суб'єктів національної економіки», який проводився 17 квітня 2026 року в рамках наукової школи «Забезпечення конкурентоспроможності та ефективності функціонування національної економіки та її суб'єктів»кафедри фінансів, обліку та аудиту Одеського національного технологічного університету.

УХВАЛИЛИ:

1. Затвердити результати наукового колоквіуму «Дослідження сучасних аспектів та інструментів: фінансів, банкінгу, фінансового обліку, аналізу та аудиту в системі управління діяльністю суб'єктів національної економіки» з напрямку наукової школи кафедри фінансів, обліку та аудиту «Забезпечення конкурентоспроможності та ефективності функціонування національної економіки та її суб'єктів», який проводився 17.04.2026 р.

2. Здобувачам вищої освіти СВО «Бакалавр» та СВО «Магістр» спеціальностей 071(D1) «Облік і оподаткування», ОПП «Облік і аудит» та 072 (D2) «Фінанси, банківська права, страхування та фондовий ринок», ОПП «Фінанси, банківська права, страхування та фондовий ринок», докторантам та аспірантам, які підготували доповіді на науковий колоквіум 17.04.2026р. в рамках дослідження за темами КРМ, КРБ та дисертацій, що виконуються відповідно до затверджених тем на підставі наказів ОНТУ, надати апробацію наукових досліджень, а саме:

2.27. Здобувачки СВО «Бакалавр», ННІЕУіБ ім. Г.Е. Вейнштейна спеціальності 071«Облік і оподаткування», ОПП «Облік і аудит» Грабко К.С., тема доповіді: «АНАЛІЗ ЛІКВІДНОСТІ ТА ПЛАТОСПРОМОЖНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА: ПРАКТИЧНИЙ ПІДХІД ДОСЛІДЖЕННЯ ЗАСТОСУВАННЯ СУЧАСНИХ ДІДЖИТАЛ-ІНСТРУМЕНТІВ», наукові керівники – завідувач кафедри фінансів, обліку та аудиту, д.е.н., проф. Купріна Н.М., завідувач лабораторією кафедри фінансів, обліку та аудиту,Головаченко Л.М.

В.о. завідувача кафедри фінансів,
обліку та аудиту, д.е.н., проф.

/ПІДПИСАНО/

Юрій МЕЛЬНИК

В.о. секретаря

/ПІДПИСАНО/

Світлана ЗОЛОТУХІНА